

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Michał Jędrzejczyk

KAP.410.1.6.2024

Pani
Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 34 – Rozwój regionalny

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (dalej: MFiPR lub Ministerstwo)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej od 13 grudnia 2023 r. ¹ (dalej: Minister lub Minister FiPR) Poprzednio funkcję tę pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Małgorzata Jarosińska-Jedynak Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, od 27 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2023 r.²,– Grzegorz Puda, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, od 26 października 2021 r. do 26 listopada 2023 r.³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	<ul style="list-style-type: none">– Edyta Jamiół, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/13/2024 z 4 stycznia 2024 r.;– Magdalena Wardzyńska, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/15/2024 z 4 stycznia 2024 r.– Beata Burtka, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/16/2024 z 4 stycznia 2024 r.;– Marek Bieńkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/14/2024 z 4 stycznia 2024 r.– Monika Brzozowska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KAP/28/2024 z 29 lutego 2024 r.

(akta kontroli str. 001-010)

Wykaz skrótów:

BŚE	– Budżet środków europejskich;
UE	– Unia Europejska;
KE	– Komisja Europejska;
FE	– Fundusze Europejskie;
PF	– Perspektywa Finansowa;
PO	– Program Operacyjny;
EWT	– Europejska Współpraca Terytorialna;
EIS	– Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa;
SPPW II	– Szwajcarsko – Polski Program Współpracy;
IZ	– Instytucja Zarządzająca/Instytucje Zarządzające;
UP	– Umowa Partnerstwa;
IK UP	– Instytucja do spraw koordynacji wdrożeniowej Umowy Partnerstwa;
CST2021	– Centralny System Teleinformatyczny;

¹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 grudnia 2023 r. nr 1131.45.2023 o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 1383).

² Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 2023 r. nr 1131.19.2023 o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 1288). Odwołana z urzędu Ministra FiR postanowieniem nr 1131.43.2023 Prezydenta RP z dnia 11 grudnia 2023 r. o przyjęciu dymisji Rady Ministrów (M.P. poz. 1379).

³ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 2021 r. nr 1131.20.2021 o zmianie w składzie Rady Ministrów (M.P. poz. 976). Odwołany z urzędu Ministra FiPR postanowieniem nr 1131.34.2023 Prezydenta RP z dnia 13 listopada 2023 r. o przyjęciu dymisji Rady Ministrów (M.P. poz. 1221).

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

W ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020:

- PF 2014-2020 – Umowa Partnerstwa w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020;
- RPO – Regionalny Program Operacyjny/Regionalne Programy Operacyjne;
- POIŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- POPT – Program Operacyjny Pomoc Techniczna;
- POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój;
- POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój;
- POPW – Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020;
- POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020;

W ramach Perspektywy Finansowej 2021-2027:

- PF 2021-2027 – Umowa Partnerstwa w ramach Perspektywy Finansowej 2021-2027;
- PR 2021-2027 – Program Regionalny/Programy Regionalne;
- FEnIKS – Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko;
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki;
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy;
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego;
- FEPW – Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej;
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich;

W ramach programu EFTA:

- EFTA – Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu;
- MF EOG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- NMF – Norweski Mechanizm Finansowy;

W ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności:

- KPO – Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- IK KPO – Instytucja Koordynująca KPO;
- IOR – instytucja odpowiedzialna za realizację reformy;
- IOI – instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji;
- JW – jednostka wspierająca;
- OOW – ostatecznych odbiorca wsparcia;
- KM KPO – Komitet Monitorujący KPO;
- REPowerEU – instrument szybkiego uniezależnienia Europy do roku 2030 od rosyjskich paliw kopalnych i przyspieszenia transformacji energetycznej w UE;
- MC – Ministerstwo Cyfryzacji;

Nazwy jednostek: organizacyjnych Ministerstwa, nadzorowanych lub uczestniczących w realizacji zadań.

- PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
- FPPP – Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości;
- KZN – Krajowy Zasób Nieruchomości;
- NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- BDG – Biuro Dyrektora Generalnego;
- DBR – Departament Budżetu;
- DKP – Departament Komunikacji i Promocji Funduszy Europejskich;
- DKK – Departament Koordynacji Krajowego Planu Odbudowy;
- DKF – Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej;
- PFR – Polski Fundusz Rozwoju S.A.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 34 – Rozwój regionalny oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych dysponenta głównego części 34 w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych⁵ (dalej: ufp), w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 34 – Rozwój regionalny,
- wykorzystanie środków z PF 2014 -2020 oraz PF 2021-2027 (kontraktacja oraz certyfikacja wydatków),
- realizacja wydatków ponoszonych w związku z wykorzystaniem środków europejskich w ramach PF 2014 -2020 oraz PF 2021-2027.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz sprawdzono stan przygotowania do absorpcji środków w ramach KPO.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 34 w trakcie roku budżetowego,
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 34 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analizy stanu zobowiązań,
- przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla MFiPR (dysponenta głównego),
- szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych dysponenta głównego części 34,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 34.

Ponadto działaniami kontrolnymi objęto stan przygotowań do absorpcji środków w ramach KPO. Zgodnie z założeniami kontroli działania Ministra FiPR w zakresie przygotowania do absorpcji środków z KPO oraz realizacji inwestycji i reform finansowanych z tego instrumentu nie wpływają na ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w części 34 – Rozwój regionalny.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 34 – Rozwój regionalny.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono m.in., że:

- wydatki zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w upf i aktach wykonawczych; nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych,
- sprawozdania łączne dysponenta części 34 za 2023 r. zostały sporządzone na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych podległych dysponentów i sprawozdań własnych dysponenta głównego, a sprawozdania jednostkowe kontrolowanej jednostki na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej; sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁷, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁸, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁹ oraz przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę do sporządzenia sprawozdań dysponenta głównego części 34 prowadzone były prawidłowo,
- Minister, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 upf, sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 34,
- działania zarządcze i koordynujące Ministra pozwoliły na zakontraktowanie i wykorzystanie dostępnych środków PF 2014-2020 na zaplanowanym poziomie;
- Minister sprawował właściwy nadzór nad wydatkowaniem środków UE ujętych m.in. w załącznikach nr 15 i 16 do ustawy budżetowej¹⁰, dokonał alokacji środków z rezerwy celowej pomiędzy poszczególne programy operacyjne, a wnioski dysponentów części budżetowych o uruchomienie środków z rezerwy były rzetelnie analizowane;

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 454), dalej: rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości.

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652).

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731).

¹⁰ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.), dalej: ustawa budżetowa.

- w odniesieniu do PF 2021-2027 Minister podejmował czynności w celu zakończenia przygotowań do absorpcji środków UE z tej perspektywy finansowej. Rozpoczęto także podpisywanie umów, wydatkowanie i certyfikowanie środków. NIK wskazuje jednak na niski poziom kontraktacji i certyfikacji oraz zaplanowanie środków w ramach rezerw celowych na wysokim poziomie, który nie został w większości wykorzystany.

Działania Ministra FiPR w zakresie przygotowania do absorpcji środków z KPO oraz realizacji inwestycji i reform finansowanych z tego instrumentu nie wpłynęły na ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w części 34 – Rozwój regionalny. W trakcie kontroli stwierdzono jednak nieprawidłowości w zakresie gromadzenia danych w CST2021, monitorowania i sprawozdawczości KPO. NIK wskazuje również na ryzyko niewykorzystania środków z tego programu.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej dochody budżetu państwa w części 34 zostały zaplanowane w kwocie 645,0 tys. zł. Zrealizowano dochody w kwocie 35 150,0 tys. zł, głównie z tytułu zwrotów niewykorzystanych dotacji wraz z odsetkami (29 726,9 tys. zł) oraz z wpływów z pozostałych odsetek (2876,7 tys. zł). W porównaniu z 2022 r. dochody były niższe o 44,7%, głównie z powodu zmniejszenia kwoty zwrotów dotacji.

Według sprawozdania Rb-27¹² z wykonania planu dochodów budżetowych na koniec 2023 r. w części 34 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 84 080,6 tys. zł, w tym zaległości 82 585,6 tys. zł. W porównaniu do 2022 r. należności były wyższe o 10 738,0 tys. zł (tj. o 14,6%), a zaległości wyższe o 10 912,0 tys. zł (tj. o 15,2%). Wzrost kwoty zaległości w części 34 w stosunku do 2022 r. – jak wyjaśnił dyrektor DBR – wynikał z naliczenia co kwartał w 2023 r. odsetek od należności pozostałych do zapłaty.

(akta kontroli str. 112-129, 429-432, 550-570, CD_1 pliki: 849-852, 4334-4355, CD_4 pliki: 024-029, 1748-1774)

2. Wydatki

OBSZAR

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 34 zostały zrealizowane w 2023 r. w kwocie 2 632 676,5 tys. zł co stanowiło 91,8% planu po zmianach (2 868 107,6 tys. zł). W porównaniu do roku 2022 nastąpił wzrost wydatków o 526 697,7 tys. zł, tj. o 25,0%.

Wydatki budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 462 379,2 tys. zł, co stanowiło 90,1% planu po zmianach (513 316,4 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2022 r. (447 355,6 tys. zł) wzrosły one o 15 023,6 tys. zł, tj. o 3,4%.

Dyrektor DBR wyjaśnił, że wzrost wydatków budżetu państwa w stosunku do 2022 r. był głównie skutkiem przejęcia w 2022 r. nadzoru nad KZN, FPPP, NCBiR i PARP oraz w konsekwencji przejęcia finansowania zadań i projektów realizowanych przez te jednostki, w tym także w programach współfinansowanych środkami UE. W 2023 r.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Sprawozdanie Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z dnia 27 marca 2024 r.

wydatki z tego tytułu były przez cały rok finansowane z części 34. Do wzrostu wydatków przyczyniło się również rozpoczęcie realizacji programów w ramach PF 2021–2027.

(akta kontroli str. 112-129, 571-652, CD_1 pliki: 971-3931, 4016-4048, 4054-4066, 4334-4355, CD_4 pliki: 030-037, 039, 1748-1774)

W 2023 r. w części 34 nie uruchomiono środków z rezerwy ogólnej. Z przeniesionych do części 34 środków z rezerw celowych budżetu państwa (127 496,6 tys. zł) wykorzystano kwotę 105 109,9 tys. zł, tj. 82,4% przyznanych środków. Dysponent główny na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp dokonał blokady przyznanych środków z rezerw celowych w łącznej kwocie 2653,1 tys. zł (tj. 2,1% uruchomionych środków). Wykorzystanie środków z rezerw, po uwzględnieniu dokonanych blokad wyniosło 84,2%.

Dyrektor DBR wyjaśnił, że niepełne wykorzystanie środków rezerw celowych dotyczyło głównie środków dla KZN i FPPP i wynikało: w przypadku KZN z niewniesienia nieruchomości aportem do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej wraz z kosztami aktów notarialnych (16 446,3 tys. zł, transakcje te zostały przesunięte na 2024 r.); w przypadku FPPP – zbyt krótkiego okresu na wydatkowanie środków od momentu podpisania aneksu¹³ do umowy o dotację podmiotową (kwota niewykorzystana 3217,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 112-129, 334-357, 1224-1247, CD_1 pliki: 005, 4334-4335)

Kontrolą objęto środki przeniesione z rezerw celowych w łącznej kwocie 27 444,7 tys. zł, z których wykorzystano 23 629,9 tys. zł (tj. 18,5% środków przeniesionych z rezerw celowych w budżecie części 34). Ustalono, że wydatkowano je w kwocie 23 629,9 tys. zł (tj. 86,1% planu po zmianach), zgodnie z przepisami ufp na cel, na jaki rezerwy zostały utworzone, tj. na: finansowanie programów z budżetu środków europejskich, wdrażanie planu współpracy rozwojowej w 2023 r., realizację zadań KZN, realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także na rozliczenia z budżetem ogólnym UE.

(akta kontroli str. 1193-1223, CD_1 pliki: 005, 777-778, 3932-3933)

Minister, w związku z nadmiarem posiadanych środków, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp, podjął 15 decyzji o blokadzie wydatków w budżecie państwa części 34 na łączną kwotę 62 780,5 tys. zł. Kontrola decyzji na kwotę 15 032,4 tys. zł (co stanowiło 23,9% ogólnej wartości blokad dokonanych w 2023 r.) wykazała, że blokad dokonano w grudniu 2023 r., niezwłocznie po ustaleniu, że środki nie zostaną wykorzystane do końca roku budżetowego, na podstawie wniosków komórek organizacyjnych przekazanych do DBR w tym samym miesiącu 2023 r.

W 2023 r. dysponent części 34 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia dokonania wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 bądź Fundusz Pomocy.

(akta kontroli str. 394-421, CD_1 pliki: 3934-4012, 4320)

W układzie rodzajowym (według grup ekonomicznych – grup paragrafów wydatków)¹⁴ wydatki w części 34 przedstawiały się następująco:

¹³ Podpisanie Aneksu nr 3 do umowy o dotację podmiotową nastąpiło 21 listopada 2023 r. Z przyznanej kwoty 4 500,0 tys. zł zwiększającej dotację na bieżącą działalność FPPP, Fundacja wniosła (pismem z 8 grudnia 2023 r.) o blokadę środków w kwocie 2 240,2 tys. zł.

¹⁴ Wykonanie wydatków w poszczególnych grupach prezentowane są z uwzględnieniem wydatków z grupy *Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej*.

Na **dotacje celowe** (bez dotacji uwzględnionych w wydatkach majątkowych) wydatkowano kwotę 1 812 798,4 tys. zł, tj. 68,9% wydatków w części i 92,3% planu po zmianach. Wydatki te były wyższe o 464 269,5 tys. zł, tj. o 34,4% niż w 2022 r. (1 348 528,9 tys. zł). Dotacje przekazano m.in. na realizację: RPO, PR 2021-2027, POWER, POIR, POPT, na bieżącą działalność i zadania realizowane przez NCBiR, PARP, KZN.

(akta kontroli str. 378, 571-576, 578-591)

Szczegółową kontrolą objęto dziewięć dotacji udzielonych przez dysponenta głównego ze środków budżetu państwa w łącznej kwocie 398 106,8 tys. zł, co stanowiło 19,0%¹⁵ tych wydatków. Objęte badaniem dotacje przeznaczono na:

- dotacje podmiotowe dla NCBiR, KZN i PARP;
- dotacje celowe dla: KZN na pokrycie kosztów związanych bezpośrednio z wnoszeniem nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Nieruchomości jako aport do spółek, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o KZN¹⁶ oraz do społecznych inicjatyw mieszkaniowych lub towarzystw budownictwa społecznego; NCBiR na wypłatę środków beneficjentowi na realizację projektu *Badania nad zastosowaniem dziedzinowo-zorientowanej eksploatacji danych do zwiększenia efektywności e-sklepów*; PARP na współfinansowanie krajowe działań w ramach Osi Priorytetowej II POWER 2014-2020; Zarządów Województw na realizację RPO i PR 2021-2027.

W próbie objętej kontrolą nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i zatwierdzanie rozliczania dotacji następowało zgodnie z zasadami określonymi w przepisach i umowach dotacji.

(akta kontroli str. 277-299, CD_1 pliki: 003, 779-781, 4049-4050,)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 1591,6 tys. zł (0,1% wydatków w części 34), co stanowiło 93,1% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. (1475,9 tys. zł) wydatki te były wyższe o 115,7 tys. zł, tj. o 7,8%. Zrealizowane wydatki dotyczyły głównie dodatków zagranicznych i walutowych oraz innych świadczeń dla pracowników Wydziału Polityki Regionalnej i Spójności w Brukseli (1093 tys. zł), refundacji kosztów zakupu okularów (352 tys. zł), ryczałtów za pracę zdalną (107 tys. zł).

(akta kontroli str. 112-129, 378, 571-591, CD_1 pliki: 4334-4335)

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 406 687,3 tys. zł (15,4% wydatków w części), co stanowiło 90,9% planu po zmianach. Były one wyższe niż w 2022 r. (393 337,3 tys. zł) o 13 350,0 tys. zł, tj. o 3,4%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (255 911,7 tys. zł)¹⁷ oraz wydatki na zakup towarów i usług (129 886,1 tys. zł)¹⁸, które zostały wykonane w 77,2% w stosunku do planu po zmianach. Dyrektor DBR wyjaśnił, że niepełne ich wykonanie związane było m.in. z oszczędnościami uzyskanymi w postępowaniach przetargowych oraz organizowaniem części konferencji, warsztatów oraz Komitetów Monitorujących, itp. w formule on-line lub w siedzibie MFiPR.

Wydatki na wynagrodzenia w 2023 r. w części 34 wyniosły 214 143,0 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach (według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach). Przeciętne zatrudnienie w 2023 r. w części 34 wyniosło 1316 osób (w przeliczeniu na pełne etaty) i było wyższe od przeciętnego zatrudnienia w 2022 r. o 37 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego w 2023 r. wyniosło 13 560,22 zł i było wyższe o 1338,80 zł niż w 2022 r. (wzrost o 11,0%)¹⁹.

¹⁵ Wg stanu na 4 marca 2024 r.

¹⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1054, ze zm.).

¹⁷ §§ 401, 402, 404, 411, 412, 471.

¹⁸ §§ 421-430, 434-439, 455, 470.

¹⁹ Według sprawozdania Rb-70.

Dyrektor DBR wyjaśnił, że wzrost przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wynikał ze zwiększenia etatów: na realizację dodatkowych zadań z zakresu rozwoju regionalnego (nowa PF) finansowanych ze środków Pomocy Technicznej dla Funduszy Europejskich; na realizację Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy oraz na zapewnienie obsługi Pełnomocnika Rządu do spraw polsko-ukraińskiej współpracy rozwojowej ustanowionego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw polsko-ukraińskiej współpracy rozwojowej²⁰. Dyrektor DBR wyjaśnił również, że na wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wpływ miały m.in.: waloryzacja wynagrodzeń osobowych dla pracowników państwowej sfery budżetowej o 7,8%; zwiększenia środków funduszu wynagrodzeń, w związku z nowelizacją ustawy budżetowej na rok 2023, na wypłatę specjalnych dodatków motywacyjnych dla pracowników korpusu służby cywilnej i stanowisk nieobjętych mnożnikowym systemem wynagradzania.

W Ministerstwie w 2023 r. zawarto 32 umowy zlecenia na łączną kwotę 498,9 tys. zł, z tego 14 umów z osobami wykonującymi zadania podstawowe na łączną kwotę 334,3 tys. zł oraz 18 umów z osobami wykonującymi zadania pomocnicze na kwotę 164,6 tys. zł²¹. Dodatkowo w 2023 r. zawarto 82 umowy o dzieło na łączną kwotę 856,5 tys. zł. W MFiPR nie zawierano umów zlecenie/o dzieło z własnymi pracownikami oraz innych umów cywilnych, których przedmiotem było świadczenie pracy przez osoby fizyczne na rzecz jednostki, w tym na wynajem personelu.

(akta kontroli str. 112-129, 326-333, 378, 422-427, 571-591, CD_1 pliki: 4013-4015, 4310-4316, 4334-4335, 4360-4494, 4499-4508)

Wydatki majątkowe wyniosły 411 599,2 tys. zł (15,6% wydatków w części 34), co stanowiło 90,3% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. wydatki te były wyższe o 48 962,5 tys. zł, tj. o 13,5%. W ramach tej grupy wydatkowano: na dotacje celowe – 400 979,7 tys. zł, na inwestycje – 1236,9 tys. zł, na zakupy inwestycyjne – 9382,6 tys. zł.

Ministerstwo (dysponent III stopnia) zrealizowało wydatki majątkowe w kwocie 30 791,8 tys. zł²², tj. 73,8% planu po zmianach (41 744,9 tys. zł) i 61,3% planu pierwotnego (50 262,0 tys. zł).

W Planie zadań inwestycyjnych MFiPR na 2023 r.²³ (dalej: plan inwestycyjny) zaplanowano sześć zadań, w tym dwa zadania na wydatki inwestycyjne oraz cztery zadania na zakupy inwestycyjne, na łączną kwotę 38 347,7 tys. zł²⁴. W trakcie roku dokonano pięciu zmian w planie inwestycyjnym. Zaplanowana kwota na wydatki majątkowe (§605 i §606) łącznie wzrosła o 834,7 tys. zł (z kwoty pierwotnie zaplanowanej 37 513,0 tys. zł), przy czym nie uległa zmianie liczba zadań.

Wydatki na inwestycje (§605) zaplanowano w łącznej kwocie 22 490,9 tys. zł²⁵ na dwa zadania *Przebudowa i modernizacja budynku, pomieszczeń i infrastruktury technicznej w siedzibie Ministerstwa przy ul. Wspólnej 2/4 (A1)* oraz *Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej ministerstwa (A2)*.

Wydatki na zakupy inwestycyjne (§606) zaplanowano w łącznej kwocie 15 856,8 tys. zł na poniższe zadania:

- 1) *Zakup sprzętu i urządzeń infrastruktury technicznej* w kwocie 225,0 tys. zł (B1);

²⁰ Dz. U. poz. 911.

²¹ W tym 15 umów zawarto z praktykantami na okresy trzymiesięczne.

²² W tym 20 385,9 tys. zł, stanowiły wydatki na dotacje (zrealizowane na poziomie 99,2% wg planu po zmianach).

²³ Korekta nr 5 wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

²⁴ W planie inwestycyjnym zaplanowano wydatki w wysokości 17 148,3 tys. zł w ramach BŚE (§6057).

²⁵ W tym w ramach budżetu środków europejskich zaplanowano wydatki w kwocie 17 148,3 tys. zł.

- 2) *Budowa i rozwój systemów teleinformatycznych MFiPR, zakup sprzętu teleinformatycznego, licencji oraz majątkowych praw autorskich (B2) w kwocie 5883,0 tys. zł;*
- 3) *Budowa i rozwój systemów informatycznych EFS (B3) w kwocie 1338,6 tys. zł;*
- 4) *Budowa, rozwój i wdrożenie systemów informatycznych do obsługi perspektywy finansowej 2021-2027 (B4) w kwocie 8410,1 tys. zł.*

Ministerstwo zrealizowało w całości dwa zadania (A2 i B4) łącznie za 17 197,6 tys. zł oraz w części zrealizowało cztery zadania (A1, B1, B2, B3; zadania te będą kontynuowane w roku 2024), na które poniesiono wydatki w kwocie 9132,5 tys. zł.

Dyrektor DBR wyjaśnił, że niskie wykonanie wydatków w §605 wynikało głównie z przesunięcia realizacji części zadań na późniejszy termin, ze względu na priorytetowe wykonanie robót w Ministerstwie związanych z wymianą okien i oświetlenia na LED (realizowanych w zdaniu A1 w ramach projektu finansowanego z POiŚ, który zgodnie z umową o dofinansowanie należało zrealizować do 31 grudnia 2023 r.). Wydatki na zakupy inwestycyjne (§606) nie zostały w pełni zrealizowane m.in. z powodu opóźnień w zakresie budowy, rozwoju oraz utrzymania stron internetowych FE w ramach nowej PF.

(akta kontroli str. 112-130, 313-325, 378, CD_1 pliki: 007-776, 4067-4077, 4334-4335)

W efekcie zrealizowanych wydatków majątkowych w Ministerstwie m.in.: rozbudowano i zmieniono systemy informatyczne w celu dostosowania ich do bieżących potrzeb; wymieniono instalację elektryczną na trzech kondygnacjach budynku MFiPR; dokończono wymianę okien i wymieniono oświetlenie na LED; rozbudowano okablowanie infrastruktury teleinformatycznej w budynku Ministerstwa oraz wykonano dokumentację projektową modernizacji WLAN i zrealizowano usługę rozwoju systemu finansowo-księgowego.

(akta kontroli str. 319-320, CD_1 pliki: 4497-4498)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji części wydatków budżetu państwa w łącznej kwocie 60 034,0 tys. zł²⁶ (bieżących – 50 483,6 tys. zł i majątkowych – 9550,4 tys. zł) poniesionych w 2023 r. w Ministerstwie (dysponent III stopnia). Próbę dobrano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowemu wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia. Próba wylosowana metodą monetarną (MUS) obejmowała 46 zapisów księgowych w kwocie 37 840,0 tys. zł, tj. 8,2% wydatków Ministerstwa. Uzupełniono ją o wydatki na kwotę 22 194,0 tys. zł dobrane celowo (bieżących – 18 538,3 tys. zł i majątkowych – 3655,7 tys. zł). Łącznie objęta badaniem próba stanowiła 13,0% wydatków budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) oraz 1,1% wydatków budżetu państwa w części 34. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym jednostki oraz umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 701-708, CD_1 pliki: 830-841, 4051-4053)

Badaniem w zakresie prawidłowości stosowania procedur określonych w ustawie z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych²⁷, (dalej: Pzp) objęto jedno zamówienie udzielone w trybie podstawowym na zadanie *Organizacja Dni Otwartych Funduszy Europejskich*), w tym: *Organizacja Miasteczka FE i organizacja wieczornego koncertu* (wartość udzielonego zamówienia 1508,5 tys. zł).

²⁶ Podana próba nie obejmuje wydatków badanych w ramach wydatków na działania promocyjno-reklamowe.

²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

Badaniem objęto również osiem zamówień dotyczących kampanii informacyjno-reklamowych (o najwyższych wartościach zamówienia), w zakresie stosowania procedur wewnętrznych dotyczących wyłonienia wykonawców oraz prawidłowości wyłączenia spod ustawy Pzp, wynikające z art. 11 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, tj.:

- 1) Zakup czasu antenowego w stacjach telewizyjnych oraz zapewnienie emisji dwóch spotów (30") dla kampanii pn. *Fundusze dla Polski w latach 2021-2027* – wartość udzielonego zamówienia 1230,0 tys. zł;
- 2) Zakup czasu antenowego w stacjach telewizyjnych oraz zapewnienie emisji spotu (30") dla kampanii pn. *Dni Otwarte Funduszy Europejskich. 10 Edycja* – wartość udzielonego zamówienia 1832,6 tys. zł;
- 3) *Kampania tv „Otwórz się na nowe możliwości”* (emisja spotów reklamowych w dniach 15-28 maja 2023 r. oraz 12-25 czerwca 2023 r.) – wartość zamówienia 2208,4 tys. zł;
- 4) *Kampania radiowa „Otwórz się na nowe”* – wartość zamówienia 1600,0 tys. zł;
- 5) Program *Dostępność Plus i dostępność w projektach współfinansowanych z Funduszy Europejskich* – wartość udzielonego zamówienia 579,6 tys. zł;
- 6) *Kampania tv „Otwórz się na nowe możliwości”* – edycja jesień 2023 (emisja spotów reklamowych w dniach 8–19 listopada 2023 r.) – wartość udzielonego zamówienia 602,7 tys. zł;
- 7) Program *Dostępność Plus i dostępność w projektach współfinansowanych z Funduszy Europejskich – edycja jesień 2023* – wartość udzielonego zamówienia 565,7 tys. zł;
- 8) Program *Dostępność Plus i dostępność w projektach współfinansowanych z Funduszy Europejskich – edycja jesień II 2023* – wartość udzielonego zamówienia 399,5 tys. zł.

Łączna wartość zbadanych zamówień publicznych wyniosła 10 527,0 tys. zł (we wszystkich badanych zamówieniach wydatki zrealizowano w całości w kwotach określonych w umowach). Badanie w zakresie dokonywania wydatków poniesionych w 2023 r. pod kątem prawidłowości uprzedniego udzielenia zamówienia publicznego nie wykazało nieprawidłowości.

Ministerstwo terminowo przekazało Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych, tj. 22 lutego 2024 r., sprawozdanie o udzielonych w 2023 r. zamówieniach.

(akta kontroli str. 1099-1144, CD_1 pliki: 007-776, 4078-4308)

W okresie objętym kontrolą **zadania z zakresu promocji i reklamy** realizowane były w MFiPR głównie przez Departament Komunikacji i Promocji Funduszy Europejskich²⁸, nad którym nadzór merytoryczny sprawował Minister FiPR²⁹. DKP odpowiadał m. in. za: realizację zadań związanych z obsługą Ministra pełniącego funkcję Instytucji do spraw koordynacji wdrożeniowej Umowy Partnerstwa w obszarze

²⁸ Zgodnie z § 30 zarządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 6 sierpnia 2022 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Dz. Urz. Min. Fun. i Pol. Reg. poz. 21, ze zm.).

²⁹ Na podstawie § 1 pkt ppkt 2) zarządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 6 sierpnia 2022 r. w sprawie ustalenia podziału pracy w kierownictwie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Dz. Urz. Min. Fun. i Pol. Reg. poz. 20; § 1 pkt ppkt 3) zarządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie ustalenia podziału pracy w kierownictwie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Dz. Urz. Min. Fun. i Pol. Reg. poz. 47).

informacji i promocji³⁰, w tym w zakresie promocji Funduszy Europejskich³¹, zarządzanie architekturą informacji serwisów internetowych poświęconych Funduszem Europejskim oraz prowadzenia profili w mediach społecznościowych, a także realizację zadań związanych z opracowaniem i realizacją strategii promocji i informacji w związku z KPO, w tym prowadzenie strony internetowej dedykowanej temu programowi.

Działania informacyjno-promocyjne IK UP były zaplanowane w dokumencie pn. *Roczny plan działań informacyjnych i promocyjnych Instytucji do spraw koordynacji wdrożeniowej Umowy Partnerstwa w obszarze informacji i promocji na 2023 r.*³² (dalej: Roczny plan działań), w którym określono podstawy i sposoby realizacji zadań informacyjnych i promocyjnych poświęconych polityce spójności oraz zadań realizowanych na rzecz krajowych programów operacyjnych, wymieniono i opisano najważniejsze działania komunikacyjne prowadzone przez IK UP oraz ich cele, ramy czasowe i szacunkowy budżet.

(akta kontroli str. 748-824, 831-861, CD_1 pliki: 884-925, 4317-4326)

Dodatkowo działania informacyjno-promocyjne prowadzone były we współpracy z konsorcjum – agencją reklamową i domem mediowym, wyłonionym w przetargu publicznym.

(akta kontroli str. 751-752)

Ministerstwo na kampanie/projekty reklamowe zrealizowane w latach 2022-2023 wydatkowało łącznie 50 983,9 tys. zł, z tego 13 891,7 tys. zł w 2022 r.³³ i 37 092,2 tys. zł w 2023 r. Zwiększone wydatki na kampanie/projekty reklamowe w 2023 r. wynikały z rozpoczęcia realizacji PF 2021-2027 i były zgodne z kierunkami i priorytetami działań informacyjnych i promocyjnych na rok 2023 wymienionymi w *Rocznym planie działań*. Działania informacyjne w 2023 r. sfinansowane zostały ze środków BŚE w kwocie 32 148,9 tys. zł i budżetu państwa w kwocie 4 943,3 tys. zł, z czego wydatek w kwocie 25 488,0 tys. zł (stanowiący 68,7% tych wydatków) przeznaczono na zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców radiowych i telewizyjnych.

(akta kontroli str. 858-861, 869-870)

Łącznie w latach 2022-2023 zrealizowano 238 kampanii/projektów reklamowych (60 w 2022 r. i 178 w 2023 r.). Szczegółowe badanie wydatków zrealizowanych w ramach dziewięciu kampanii reklamowych³⁴ na łączną kwotę 10 527,0 tys. zł

³⁰ DKP działań w oparciu o przepisy rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE):

- nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE L z 20.12.2013 r., s. 320, ze zm.) oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 – art. 115 pkt 1, art. 116 pkt 1, art. 117 pkt 1 oraz załącznik nr XII pkt 2.1. (Dz. Urz. UE L z 30.06.2021 r., s. 159, ze zm.);

- nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U.UE.L.2021.231.159) – art. 46, art. 48 pkt 1 oraz art. 71 pkt 6, (dalej: rozporządzenie nr 2021/1060).

³¹ Wytyczne dotyczące informacji i promocji FE na lata 2021-2027 – obowiązujące od 4 maja 2023 r

³² Zaakceptowany przez MFIPR 17 stycznia 2023 r., zaktualizowany 30 listopada 2023 r.

³³ Dane dot. roku 2022 wynikają z wystąpienia pokontrolnego NIK (znak: KAP.410.001.06.2023) sporządzonego w związku z kontrolą P/23/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 34 – Rozwój regionalny*.

³⁴ Wszystkie kampanie objęte w ramach niniejszej kontroli badaniem w zakresie prawidłowości stosowania procedur określonych w ustawie Pzp (szczegółowy wykaz na stronie 11 niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

(tj. 28,4% wydatków zrealizowanych na kampanie/projekty reklamowe)³⁵ wykazało, że dokonano ich zgodnie z planem finansowym jednostki i umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 1145-1162)

W Ministerstwie monitorowano efekty prowadzonych działań promocyjno-reklamowych. Na podstawie umów dotyczących kampanii promocyjnej o szerokim zasięgu w zakresie Funduszy Europejskich³⁶, Ministerstwo otrzymywało m.in. raporty tygodniowe i miesięczne dotyczące zrealizowanych działań promocyjnych w odniesieniu do działań zaplanowanych na dany okres. Przeprowadzono również badanie *trackingowe*, którego celem było m.in. określenie efektów działań informacyjnych i promocyjnych poprzez ocenę zmiany poziomu wiedzy i postrzegania FE wśród ogółu polskiego społeczeństwa³⁷. W jego ramach przeprowadzono również cztery pomiary: w kwietniu, maju, czerwcu i we wrześniu 2023 r., których celem było monitorowanie wybranych wskaźników znajomości i poziomu wiedzy na temat FE oraz Dni Otwartych Funduszy Europejskich³⁸.

(akta kontroli str. 870-871)

W wyniku ww. badań, na podstawie Raportu z badania w 2023 r. stwierdzono m.in., że:

- 82% ankietowanych Polaków przyznało, że spotkało się już wcześniej z pojęciem „Fundusze Europejskie/Fundusze Unijne”. Odsetek ten zmniejszył się w stosunku do poprzedniego pomiaru w 2022 r. (wówczas wynosił 87%),
- co trzeci badany Polak potrafił spontanicznie wskazać trzy przykładowe cele, obszary lub działania, na jakie obecnie przeznaczane były Fundusze Europejskie (w 2022 r. odsetek ten wynosił 39%),
- 64% badanych Polaków dostrzegało zmiany w swoim najbliższym otoczeniu dzięki wykorzystywaniu FE. Odnotowano spadek tego odsetka o 11 p.p. w stosunku do 2022 r.,
- 10% respondentów posiadało doświadczenie w aplikowaniu o wsparcie w ramach Funduszy Europejskich – w roku 2022 było to 7%,
- 85% badanych (suma odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”) wskazało, że FE przyczyniają się do rozwoju Polski. W 2015 r. wskaźnik ten wynosił – 79%, a w 2021 r. – 83%.

(akta kontroli str. 878-976)

Zobowiązania w części 34 na koniec 2023 r. wyniosły 20 289,0 tys. zł i były wyższe o 4,0% niż kwota zobowiązań na koniec 2022 r. (19 500,9 tys. zł). Dotyczyły one głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz zobowiązań wynikających z rozliczeń przypadających na koniec roku (faktury dotyczące 2023 r. z terminem płatności w 2024 r.). W 2023 r. w Ministerstwie nie wypłacano odsetek od nieterminowych płatności. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne na kwotę 2,9 tys. zł. Ministerstwo (dysponent III stopnia)

³⁵ Doboru próby dokonano w sposób celowy. Do badania wybrano wydatki o najwyższej wartości w poszczególnych kampaniach radiowych i telewizyjnych.

³⁶ Umowa nr DKP/BDG-II/POPT/28/23 z Agencją Reklamową z dnia 30 marca 2023 r. oraz Umowa DKP/BDG-II/POPT/60/22 z Agencją Reklamową z dnia 5 lipca 2022 r.

³⁷ Pozostałe cele dotyczyły badania zróżnicowania uzależnionego od zmiennych socjodemograficznych oraz dostarczenia wartości wskaźników opisujących postęp w realizacji Strategii komunikacji polityki spójności.

³⁸ Pomiar przed rozpoczęciem promocji Dni Otwartych Funduszy Europejskich i kampanii otwierającej nową perspektywę oraz kampanii Programu Dostępność Plus (...) (Zlecenie nr 4 i 4a); pomiar po zakończeniu promocji Dni Otwartych Funduszy Europejskich i kampanii otwierającej nową perspektywę, (Zlecenie nr 5); pomiar po zakończeniu kampanii Programu (Zlecenie nr 6); przeprowadzanie badania ilościowego na reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku 15 lat i więcej liczącej N=1078 respondentów oraz opracowanie raportu i broszury pn.: „Badanie rozpoznawalności i wiedzy o Funduszach Europejskich w społeczeństwie polskim. Edycja 2023”; Badanie ilościowe uczestników Dni Otwartych Funduszy Europejskich przeprowadzone przy użyciu metody CAPI na próbie n=1050 osób (Zlecenie nr 7).

zakwestionowało dwie faktury³⁹ w części wynagrodzenia dla wykonawcy za wykonanie usług medycyny pracy⁴⁰ (w kwotach odpowiednio: o 0,9 tys. zł i 2,0 tys. zł), których nie wypłacono w terminach wynikających z umowy. Zastępca Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego wyjaśnił, że decyzja o częściowym niezapłaceniu kwot wynikających z ww. faktur została podjęta na podstawie postanowień umowy z wykonawcą usług. Wykonawca, pomimo wezwania, nie skorygował ww. faktur. Podał, że korespondencja z Wykonawcą była w toku.

(akta kontroli str. CD_1 pliki: 782-829, 853-870)

Dysponent części sprawował **nadzór** nad prawidłowością wykorzystania środków finansowych przez podległych dysponentów w zakresie wymienionym w art. 175 ust. 1 i 2 ufp. W ramach nadzoru dokonywał m.in. kwartalnych analiz realizacji dochodów i wydatków, w tym wykorzystania udzielonych dotacji i stopnia realizacji zadań przewidzianych dla sfinansowania ze środków dotacji, a także sporządzał comiesięczne notatki dla Kierownictwa Ministerstwa dotyczące realizacji budżetu w części 34. W 2023 r. Minister wprowadził dwa zarządzenia: w sprawie procedury działań nadzorczych⁴¹ oraz w sprawie procedury zarządzania i kontroli finansowej budżetu⁴². W ramach działań nadzorczych nad NCBiR, PARP i KZN dysponent części procedował zmiany w planie finansowym, dokonywał analizy sprawozdań z wykonania planu finansowego oraz rocznych sprawozdań Rb-BZ⁴³, prowadził kontrole, w tym m.in. w KZN w zakresie wykorzystania dotacji podmiotowej przekazanej w 2022 r.

(akta kontroli str. 130-248, CD_1 pliki: 950-970, 4327-4333)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2023 r. w części 34 zrealizowano wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 31 150 305,2 tys. zł, co stanowiło 96,5% planu po zmianach (32 294 997,4 tys. zł). W porównaniu do roku 2022 (22 653 159,2 tys. zł) wydatki zwiększyły się o 8 497 146,0 tys. zł, tj. o 37,5%.

Wydatki w kwocie 31 131 987,1 tys. zł (99,9% wydatków w części 34) stanowiły płatności dysponenta głównego na dotacje (głównie w ramach RPO, POIR, POPW, FENG, POWER).

Wydatki budżetu środków europejskich w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 17 921,2 tys. zł, co stanowiło 92,6% planu po zmianach (19 344,2 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2022 r. (5 943,0 tys. zł) wydatki Ministerstwa zwiększyły się o 11 978,2 tys. zł, tj. o 201,5%.

Dyrektor DBR wyjaśnił, że wzrost wydatków budżetu środków europejskich w części był głównie skutkiem przejścia w 2022 r. nadzoru nad NCBiR oraz PARP i w konsekwencji przejścia finansowania zadań i projektów wdrażanych przez tę jednostki, w tym także w programach współfinansowanych środkami UE,

³⁹ Faktury FS/000439/2023 z 10 sierpnia 2023 r. oraz FS/000490/2023 z 12 września 2023 r.

⁴⁰ Według MFiPR wykonana usługa badania okulistycznego powinna zostać zakwalifikowana w ramach wykonywanej usługi badania wstępnego i okresowego, ponieważ Ministerstwo nie wydawało odrębnego skierowania na tego typu usługę.

⁴¹ Zarządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie wprowadzenia procedury działań nadzorczych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej w stosunku do Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości oraz Krajowego Zasobu Nieruchomości.

⁴² Zarządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie procedury zarządzania i kontroli finansowej budżetu.

⁴³ Roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego/agencji wykonawczej/institucji gospodarki budżetowej/państwowej osoby prawnej w układzie zadaniowym.

intensywnego okresu kończenia Perspektywy Finansowej 2014–2020 oraz rozpoczęcia realizacji programów z PF 2021–2027. W przypadku dysponenta III stopnia, Dyrektor DBR wyjaśnił, że kluczowe znaczenie miał zaawansowany stopień realizacji projektu termomodernizacji budynku Ministerstwa ze środków POIS.

(akta kontroli str. 112-129, 657-700, CD_4 pliki: 038, 040-043, 1748-1774)

Z przeniesionych do części 34 środków z rezerw celowych budżetu środków europejskich (poz. 98 – Finansowanie programów z budżetu środków europejskich) wykorzystano kwotę 9 154 064,0 tys. zł, tj. 93,9% przyznanych środków (kwota przyznanych środków po korekcie 9 747 607,4 tys. zł). Niepełne wykorzystanie środków z rezerw celowych dotyczyło m.in. niższych kwot wydatków poniesionych ostatecznie przez beneficjentów w projektach oraz różnic kursowych.

Badanie wykorzystania środków przeniesionych z rezerw celowych na kwotę 2 439 549,8 tys. zł, które wydatkowano w wysokości 2 223 457,3 tys. zł (tj. 22,8% środków przeniesionych z rezerw) wykazało, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na realizację płatności dla projektów w ramach FENG, RPO oraz PR 2021–2027.

(akta kontroli str. 334-377, 1193-1223)

Szczegółowym badaniem objęto rozliczanie płatności z budżetu środków europejskich w ramach dotacji celowych w kwocie 5 374 644,5 tys. zł, co stanowiło 17,4% wydatków na dotacje dysponenta głównego⁴⁴. Przekazano je na realizację RPO, PR 2021–2027, POIR, POIG, POWER. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczanie płatności następowało zgodnie z przepisami.

(akta kontroli str. 277-299, 1249-1262)

Szczegółowym badaniem⁴⁵ objęto również prawidłowość realizacji wydatków w ramach budżetu środków europejskich w łącznej kwocie 12 680,4 tys. zł, stanowiących 70,8% wydatków Ministerstwa (dysponenta III stopnia)⁴⁶. Kontrola wykazała, że wydatki dokonywane były zgodnie z planem finansowym jednostki, umowami o dofinansowanie projektów oraz obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 701-708)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2023 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Wydatki budżetowe zostały zrealizowane z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w upr i przepisach wykonawczych.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 34 – Rozwój regionalny i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa (dysponenta głównego i dysponenta III stopnia):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),

⁴⁴ Według stanu na 4 marca 2024 r.

⁴⁵ Badanie przeprowadzono na dowodach księgowych dotyczących sześciu zapisów księgowych dobranych celowo (wg najwyższej wartości) z konta 227 – Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich.

⁴⁶ Zgodnie z Rb-28UE Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, z dnia 16 lutego 2024 r.

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 34 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta głównego oraz dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 2 kwietnia 2024 r., w ramach części 34 dokonano korekty rocznych sprawozdań jednostkowych:

- dysponenta III stopnia (Ministerstwa) – Rb-28, Rb-N i Rb-BZ1,
- dysponenta głównego części 34 – Rb-27, i Rb-28 UE,
- Centrum Projektów Europejskich – Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy.

Na podstawie ww. sprawozdań, dysponent części 34, skorygował odpowiednio sprawozdania łączne Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-28 UE, Rb-N.

(akta kontroli str. 532-541, 573-604, 605-658, 633-699, 709-721, 1419-1443, CD_1 pliki: 4509-4533, CD_4 pliki: 024-050)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2 Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta części 34 przeprowadzono na próbie 115 zapisów księgowych o łącznej wartości 752 824,4 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną, która została uzupełniona 84 zapisami o łącznej wartości 68 059,6 tys. zł wyselekcjonowanymi na podstawie przeprowadzonego przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych (obejmującego 91 327 zapisów księgowych). Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 34 prowadzone były nieprawidłowo.

(akta kontroli str. 300-312, 530-531, 542-549, CD_1 pliki: 002, 871-883, 4495-4496)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania jednostkowe zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych, a sprawozdania łączne na podstawie sprawozdań jednostkowych. Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prowadzone przez dysponenta głównego księgi rachunkowe.

OBSZAR

4. Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej

4.1. Wykorzystanie środków z Perspektywy Finansowej 2014-2020

Opis stanu
faktycznego

Do 31 grudnia 2023 r. zawarto z beneficjentami 103 278 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 594 577 960,0 tys. zł⁴⁷. W kwocie ogółem środki UE wynosiły 355 145 137,0 tys. zł⁴⁸, co stanowiło 101,3% alokacji na lata 2014-2020, z czego:

- w ramach sześciu krajowych PO zawarto 29 697 umów o dofinansowanie ogółem na kwotę 379 773 827 tys. zł, w tym wkład UE 214 190 978 tys. zł (co stanowiło 102,3% alokacji), z czego w ramach:
 - POIS – 3289 umów na kwotę 242 413 153,0 tys. zł, w tym wkład UE 125 466 093,0 tys. zł, co stanowiło 100,2% alokacji,
 - POIR – 14 343 umowy na kwotę 76 955 146,0 tys. zł, w tym wkład UE 43 416 394,0 tys. zł, co stanowiło 108,9% alokacji,
 - POWER – 7535 umów na kwotę 26 490 306,0 tys. zł, w tym wkład UE 21 637 257,0 tys. zł, co stanowiło 102,0% alokacji,
 - POPC – 736 umów na kwotę 15 930 900,0 tys. zł, w tym wkład UE 11 507 639,0 tys. zł, co stanowiło 103,1% alokacji,
 - POPW – 3 393 umowy na kwotę 13 935 481,0 tys. zł, w tym wkład UE 9 042 693,0 tys. zł, co stanowiło 102,1% alokacji,
 - POPT – 401 umów na kwotę 4 048 841,0 tys. zł, w tym wkład UE 3 120 902,0 tys. zł, co stanowiło 100,9% alokacji,
- w ramach 16 RPO zawarto 73 581 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 214 804 133,0 tys. zł, w tym wkład UE wyniósł 140 954 159,0 tys. zł, co stanowiło 99,9% alokacji.

W programach operacyjnych EWT zawarto 324 umowy o dofinansowanie na kwotę ogółem 427 913,0 tys. euro, w tym wkład UE wyniósł 327 549,0 tys. euro, co stanowiło 98,8% alokacji na lata 2014-2020.

W porównaniu do danych na koniec 2022 r. poziom kontraktacji w programach operacyjnych (bez EWT) w odniesieniu do dostępnej alokacji wzrósł o 10,1 p.p.⁴⁹ (w krajowych PO o 10,5 p.p., w RPO o 9,4 p.p.). W programach EWT poziom kontraktacji wzrósł o 1,7 p.p.

Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych certyfikowana przez Instytucje Zarządzające do KE do końca 2023 r. w ramach krajowych i regionalnych programów

⁴⁷ Dane wygenerowane z systemu OBIEE w dniu 1 stycznia 2024 r., zaokrąglone do pełnych tys. zł/euro. OBIEE – Oracle Business Intelligence Enterprise Edition jest to platforma analityczno-raportowa, w której zostały wygenerowane raporty źródłowe z danymi z SL2014, tj. aplikacji głównej Centralnego Systemu Teleinformatycznego wspierającego realizację programów operacyjnych i projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich 2014-2020.

⁴⁸ Kwoty umów w zakresie wkładu UE pomniejszone o oszczędności z wniosków końcowych.

⁴⁹ Dane dotyczą kwot umów w odniesieniu do alokacji wkład EU w PLN.

operacyjnych wyniosła 416 304 733,0 tys. zł. Dofinansowanie z UE w tej kwocie stanowiło 347 138 016,0 tys. zł, tj. 99,0% alokacji na lata 2014-2020⁵⁰.

Do KE w ramach poszczególnych programów operacyjnych certyfikowano (w części UE) następujące kwoty wydatków kwalifikowalnych:

- w krajowych PO – 208 434 234,0 tys. zł, co stanowiło 99,5% alokacji, z czego dla:
 - POIS – 124 438 242,0 tys. zł (99,3 alokacji),
 - POIR – 40 595 923,0 tys. zł (101,9% alokacji),
 - POWER – 20 173 604,0 tys. zł (94,9% alokacji),
 - POPC – 11 154 478,0 tys. zł (100,1% alokacji),
 - POPW – 9 001 234,0 tys. zł (101,7% alokacji),
 - POPT – 3 070 753,0 tys. zł (99,3% alokacji),
- w RPO – 138 703 782,0 tys. zł (98,2% alokacji).

W programach EWT (w części UE) certyfikacja wyniosła 316 307,0 tys. euro, co stanowiło 95,4% alokacji.

(akta kontroli str. 11-20, 1263-1276, CD_3 pliki: 603-606, CD_4 plik: 001)

Wykorzystanie funduszy w kontekście zasady automatycznego anulowania zobowiązań (zasada n+3)⁵¹

W przypadku PF 2014-2020, zasada n+3 nie dotyczyła roku 2023. Zgodnie z art. 136 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ta część zobowiązań, która pozostała otwarta na dzień 31 grudnia 2023 r. zostaje anulowana, jeżeli któryś z dokumentów wymaganych na mocy art. 141 ust. 1 ww. rozporządzenia nie został przekazany Komisji w terminie określonym w art. 141 ust. 1.

Wypełnienie zasady n+3 dla ostatniego roku weryfikuje się w oparciu o dokumenty zamknięcia programu, które należy przesłać do KE w 2025 r.

(akta kontroli str. 11-20)

Realizacja Planu certyfikacji wydatków do Komisji Europejskiej w 2023 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020

Plan certyfikacji wydatków do Komisji Europejskiej w 2023 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 (dalej: Plan certyfikacji) został przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów 30 stycznia 2023 r.

Docelową wartość wydatków kwalifikowalnych do certyfikowania do Komisji Europejskiej w 2023 r. łącznie w krajowych PO i RPO zaplanowano w kwocie 63 524 661,0 tys. zł (przy certyfikacji narastająco na koniec 2022 r. w kwocie 345 630 799,0 tys. zł). Osiągnięcie celu minimalnego oznaczało certyfikację do końca 2023 r. wydatków narastająco w kwocie 409 155 460,0 tys. zł.

Według szacunków Ministerstwa kwota ta (409 155 460,0 tys. zł) miała umożliwić zawniostkowanie do KE w 2023 r. o płatności ze środków UE w kwocie ok 79,2 mld euro⁵², co miało odpowiadać ok. 100% alokacji wkładu UE na lata 2014-2020.

⁵⁰ Dane z zestawienia MFIPR *Poziom kontrakcji i wykorzystania dostępnych środków do końca 2023 r. Perspektywa Finansowa 2014-2020 według programów operacyjnych i osi priorytetowych i funduszy* przekazanego do kontroli w dniu 29 stycznia 2024 r.

⁵¹ Zgodnie z art. 86 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 anuluje się zobowiązanie KE dla danego PO (część alokacji na dany rok), jeżeli nie zostanie ona wykorzystana na płatności do końca trzeciego roku po roku, w którym podjęto zobowiązanie.

⁵² Wyliczenia dokonano przy zastosowaniu kursu KE do certyfikacji na styczeń 2023 r., tj. 1 euro = 4,6855 PLN. Wartość wydatków odpowiadających wkładowi UE jest zależna od poziomu współfinansowania UE

Planowane wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE w 2023 r. w trzech programach EWT⁵³ określono w wysokości 36 597,0 tys. euro (przy certyfikacji na koniec 2022 r. w kwocie 342 356,0 tys. euro), co miało pozwolić na osiągnięcie do końca 2022 r. skumulowanego poziomu wydatków certyfikowanych do KE w wysokości 378 953,0 tys. euro.

Od początku wdrażania Perspektywy Finansowej 2014-2020 do KE certyfikowano łącznie (krajowe i regionalne PO) – 416 304 733,4 tys. zł, co stanowiło 101,8% kumulatywnego celu certyfikacji do końca 2023 r., z tego:

- 251 735 747,1 tys. zł w krajowych PO, tj. 102,0% planu (kumulatywnie). We wszystkich programach przekroczono 100% planu.
- 164 568 986,4 tys. zł w RPO, tj. 101,5% planu (kumulatywnie). Planowanego poziomu nie osiągnięto w czterech RPO Województw: Kujawsko-Pomorskiego (96,0%), Podlaskiego (98,8%), Śląskiego (99,2%), Świętokrzyskiego (99,0%).

W ramach programów EWT certyfikowano wydatki w kwocie 378 939,4 tys. euro, co stanowiło 100,0% planu (kumulatywnie).

(akta kontroli str. CD_3 pliki: 142-257)

4.2. Wykorzystanie środków z Perspektywy Finansowej 2021-2027.

Według stanu na 29 marca 2023 r. KE uznała za spełnione 16 z 20 warunków podstawowych⁵⁴. W 2023 r., według wyjaśnień Dyrektora Generalnego, trwały prace mające na celu spełnienie pozostałych czterech warunków m.in.:

- w zakresie Warunku horyzontalnego nr 3 *Stosowanie Karty Praw Podstawowych* (dalej: KPP) 7 lutego 2023 r. przekazano do KE samoocenę spełnienia warunku, a następnie 16 maja 2023 r. aktualizację samooceny. Ostatecznie, samoocena została przekazana oficjalnie do KE 17 stycznia 2024 r. Decyzja KE potwierdzająca spełnienie ww. warunku została wydana 29 lutego 2024 r.⁵⁵;
- w zakresie warunku 3.1. *Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie*⁵⁶ prace koncentrowały się na przyjęciu trzech dokumentów: Krajowego Programu Kolejowego do 2030 r. (przyjęty przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2023 r.), Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030 (przyjęty uchwałą Rady Ministrów 3 października 2023 r.) i Polityki rozwoju lotnictwa cywilnego w Polsce do 2030 r. z perspektywą do 2040 (przyjęta uchwałą Rady Ministrów 21 listopada 2023 r.). Formalne przekazanie do KE samooceny spełnienia warunku nastąpiło 17 stycznia 2024 r. W dniu 29 lutego 2024 r. KE wydała decyzję potwierdzającą spełnienie warunku dla FEnIKS, a 21 marca 2024 r. dla FEPW oraz 14 programów regionalnych;
- w zakresie warunku 4.4. *Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa*⁵⁷ samoocenę przesłano do KE 9 maja 2023 r. Potwierdzeniem spełnienia warunku była decyzja KE z 1 sierpnia 2023 r.⁵⁸;

występującego w poszczególnych osiach priorytetowych, dlatego szacowana kwota może ulec zmianie w zależności od osi, w ramach których wydatki będą certyfikowane. Istotne znaczenie będzie też miał aktualny kurs euro, po którym przeliczane będą wydatki poniesione w złotych.

⁵³ Polska-Słowacja, Polska-Saksonia, Polska-Bałtyk.

⁵⁴ Katalog określonych wymagań na poziomie dokumentów strategicznych i legislacyjnych, niezbędnych do spełnienia przez każde państwo członkowskie w celu korzystania ze środków Polityki Spójności na lata 2021-2027.

⁵⁵ Nr decyzji C(2024)1441.

⁵⁶ Urząd odpowiedzialny: Ministerstwo Infrastruktury.

⁵⁷ Urząd odpowiedzialny: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁵⁸ Nr decyzji C(2023)5373.

- w zakresie warunku nr 4.6. *Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej*⁵⁹ KE w grudniu 2022 r. uznała spełnienie tego warunku, ale tylko w obszarze zdrowia, zgłaszając dodatkowe uwagi. W maju 2023 r. KE przedstawiła kolejne oczekiwanie. Zaktualizowano samoocenę o dodatkowe dokumenty Regionalne Plany Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług (RPDI), które zostały przyjęte przez Zarządy Województw. W sierpniu 2023 r. przekazano je w trybie roboczym do KE. Oficjalne przekazanie do KE samooceny spełnienia warunku nastąpiło 18 stycznia 2024 r. Decyzją z 13 lutego 2024 r.⁶⁰ KE potwierdziła spełnienie warunku.

Ostatecznie, wg stanu na 21 marca 2024 r., KE uznała za spełnione wszystkie 20 warunków podstawowych na poziomie krajowym. Na decyzję oczekuje zatwierdzenie przez KE spełnienia warunku 3.1 na poziomie regionalnym (województwo: Małopolskie i Opolskie).

W 2023 r. opracowano i przyjęto szereg aktów prawnych stanowiących ramy dla wykorzystania środków unijnych na lata 2021-2027⁶¹.

Do końca 2023 r. podpisano wszystkie z 19 planowanych do przyjęcia wytycznych Ministra FiPR dotyczących programów polityki spójności na lata 2021-2027.

(akt kontroli str. 52-53, 1299-1306, CD_3 pliki: 138-141)

Do 31 grudnia 2023 r. zawarto z beneficjentami 1202 umowy o dofinansowanie na kwotę ogółem 40 196 204,2 tys. zł⁶². W ww. kwocie ogółem środki UE wyniosły 30 733 648,8 tys. zł, co stanowiło 10,2% alokacji na lata 2021-2027, z czego:

- w ramach sześciu krajowych programów zawarto 265 umów o dofinansowanie ogółem na kwotę 19 915 598,3 tys. zł, w tym wkład UE 14 606 123,6 tys. zł (co stanowiło 8,0% alokacji), z czego w ramach:
 - FEnIKS – cztery umowy na kwotę 2 220 997,4 tys. zł, w tym wkład UE 1 058 888,8 tys. zł, co stanowiło 1,0% alokacji,
 - FENG – 160 umów na kwotę 7 483 454,8 tys. zł, w tym wkład UE 5 276 709,8 tys. zł, co stanowiło 15,3% alokacji,
 - FERC – dwie umowy na kwotę 2 184 294,3,0 tys. zł, w tym wkład UE 1 741 101,0 tys. zł, co stanowiło 13,0% alokacji,
 - FERS – 52 umowy na kwotę 6 478 123,9,0 tys. zł, w tym wkład UE 5 261 448,8 tys. zł, co stanowiło 30,0% alokacji,
 - FEPW – sześć umów na kwotę 692 378,4 tys. zł, w tym wkład UE 585 379,1 tys. zł, co stanowiło 6,1% alokacji,
 - PTFE – 41 umów na kwotę 856 349,5 tys. zł, w tym wkład UE 682 596,2 tys. zł, co stanowiło 35,0% alokacji,
- w ramach 16 PR 2021-2027 zawarto 921 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 20 228 258,8 tys. zł, w tym wkład UE 16 085 647,5 tys. zł, co stanowiło 13,4% alokacji.

W programach operacyjnych EWT zawarto 16 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 52 347,0 tys. zł, w tym wkład UE wyniósł 41 877,6 tys. zł, co stanowiło 8,8% alokacji.

⁵⁹ Urząd odpowiedzialny: Ministerstwo Zdrowia.

⁶⁰ Nr decyzji C(2024)1044.

⁶¹ M.in. rozporządzenie MFiPR z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów na lata 2021–2027 (weszło w życie 22 września 2023 r.), rozporządzenie Ministra FiPR z dnia 12 lipca 2023 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów na lata 2021–2027 (weszło w życie 16 sierpnia 2023 r.).

⁶² Dane wygenerowane z systemu OBIEE w dniu 1 stycznia 2024 r., zaokrąglone do pełnych tys. zł/euro.

Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych certyfikowana do KE do końca 2023 r. w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych wyniosła 60 072,0 tys. zł. Wkład UE w tej kwocie stanowił 11 044,3 tys. euro, tj. 2,0% alokacji na lata 2021-2027⁶³.

Do KE w ramach EWT (Polska-Słowacja) – certyfikowano (w części UE) 52,7 tys. euro, co stanowiło 0,04% alokacji.

(akta kontroli str. CD_3 plik: 258, CD_4 plik: 001)

Dyrektor Generalny wyjaśnił, że nie zidentyfikowano opóźnień na poziomie poszczególnych IZ. Postęp we wdrażaniu programów regionalnych był monitorowany przez IK UP dla PR, w szczególności dotyczył procesu ogłaszania przez IZ PR naborów wniosków o dofinansowanie projektów. Biorąc pod uwagę opóźnienia w legislacji po stronie KE i późniejszy start perspektywy, IK UP dla PR oceniła dynamikę uruchamiania naborów jako adekwatną.

W zakresie postępu prac wdrażających UP 2021-2027, według wyjaśnień Dyrektora Generalnego, nie zidentyfikowano szczególnego wpływu sytuacji społeczno-politycznej oraz kryzysu energetycznego w 2023 r. na realizację programów tej perspektywy. Ze względu na rozpoczęcie realizacji programów dla PF 2021-2027 w 2022 r., w 2023 r. nie przeprowadzono zmian w ich treści. Ewentualne dostosowanie programów do zmian wynikających z aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej będzie miało miejsce podczas przeglądu śródkresowego, który zostanie przeprowadzony na przełomie lat 2024-2025.

Na 2023 r. Rada Ministrów nie przyjęła rocznego planu certyfikacji dotyczącego programów PF 2021-2027.

(akta kontroli str. 1296-1298, CD_3 pliki: 138-141, CD_4 plik: 062)

Wykorzystanie funduszy w kontekście zasady automatycznego anulowania zobowiązań (zasada n+3)

Zgodnie z art. 105 rozporządzenia 2021/1060 *Komisja umarza zobowiązanie dotyczące każdej kwoty w ramach programu, która nie została wykorzystana na płatności zaliczkowe zgodnie z art. 90 lub w odniesieniu do której nie przedłożono wniosku o płatność zgodnie z art. 91 i 92 do dnia 31 grudnia trzeciego roku kalendarzowego następującego po roku, w którym zaciągnięto zobowiązania budżetowe na lata 2021-2026.*

W przypadku PF 2021-2027 pierwszy poziom wydatków kwalifikowalnych jakie należy zadeklarować do Komisji w celu uniknięcia anulowania zobowiązań wyznaczony został dopiero na koniec 2025 r.

(akta kontroli str. 11-20)

4.3. Realizacja wydatków ponoszonych w związku z wykorzystaniem środków europejskich

Wydatki budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa w zakresie programów finansowanych z udziałem środków europejskich, programów EWT, programów EIS, SPPW II oraz wydatki w ramach MF EOG i NMF 2014-2021 wyniosły w 2023 r. ogółem 61 065 724,0 tys. zł, co stanowiło 95,8% planu po zmianach⁶⁴ (z tego: z budżetu środków europejskich wydatkowano łącznie 54 721 244,0 tys. zł oraz z budżetu państwa 6 344 480,0 tys. zł, w tym finansowanie – 2 089 386,0 tys. zł i współfinansowanie – 4 255 094,0 tys. zł).

⁶³ Dane z zestawienia MFIPR *Poziom kontrakcji i wykorzystania dostępnych środków do końca 2023 r. Perspektywa Finansowa 2021-2027 według programów operacyjnych i osi priorytetowych i funduszy* przekazanego do kontroli w dniu 29 stycznia 2024 r.

⁶⁴ Zgodnie z przekazanym 15 marca 2024 r. zestawieniem w zakresie realizacji wydatków w układzie załącznika nr 15 do ustawy budżetowej.

Z ww. kwoty ogółem poniesiono wydatki w ramach:

- PF 2014-2020 – 54 341 394,0 tys. zł, tj. 96,5% planu po zmianach (56 295 138,0 tys. zł);
- PF 2021-2027 – 5 374 348,0 tys. zł, tj. 90,0% planu po zmianach (5 971 489,0 tys. zł);
- PF 2007-2013 – 5 793,0 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach (5 811,0 tys. zł);
- EFTA 2014-2021 – 1 341 672,0 tys. zł, tj. 92,4% planu po zmianach (1 452 384,0 tys. zł);
- SPPW II – 2 517,0 tys. zł, tj. 68,6% planu po zmianach (3 667,0 tys. zł).

Dyrektor Generalny MFiPR wyjaśnił, że niższe niż planowano wykonanie wydatków w SPPW II wynikało m.in. z: oszczędności w wydatkach na delegacje zagraniczne i organizację spotkań z powodu upowszechnienia formuły online) oraz oszczędności w działaniach promocyjnych.

(akta kontroli str. CD_3 pliki: 626-628, CD_4 pliki: 002, 004-005)

Zgodnie z *Procedurą*⁶⁵, Minister dokonał alokacji środków z rezerw celowych pomiędzy poszczególne programy operacyjne. Przyznana kwota alokacji środków z rezerw celowych pomiędzy poszczególne programy operacyjne wyniosła po zmianach 34 098 380,0 tys. zł⁶⁶, z czego w ramach:

- BŚE z: poz. 98 – 30 631 171,0 tys. zł, poz. 99 – 67 898,0 tys. zł;
- budżetu państwa: z poz. 8 – 3 399 311,0 tys. zł.

Na podstawie decyzji Ministra Finansów w 2023 r. uruchomiono z rezerw celowych środki w wysokości 18 777 801,6 tys. zł, a wykorzystano 17 601 757,9 tys. zł, tj. 93,7% kwoty ujętej w decyzjach i 51,6% alokacji ww. rezerw, z tego:

- w ramach budżetu środków europejskich wydatkowano:
 - w poz. 98 – 15 733 213,3 tys. zł, co stanowiło 93,4% kwoty ujętej w decyzjach i 51,4% kwoty alokacji,
 - w poz. 99 – 23 486,0 tys. zł, tj. 87,9% kwoty ujętej w decyzjach i 34,6% kwoty alokacji;
- w ramach budżetu państwa wydatkowano:
 - w poz. 8 kwotę 1 845 058,6 tys. zł, co stanowiło 97,1% kwoty ujętej w decyzjach i 54,3% kwoty alokacji.

W podziale na programy i mechanizmy finansowe wykorzystanie rezerw przedstawiało się następująco:

- Perspektywa Finansowa 2014-2020: wydatkowano 14 169 583,5 tys. zł, tj. 94,0% kwoty ujętej w decyzjach MF, w tym w ramach:
 - POIS wydatkowano 5 177 572,9 tys. zł, tj. 94,0% kwoty ujętej w decyzjach,
 - POWER wydatkowano 874 129,8 tys. zł, tj. 97,1% kwoty ujętej w decyzjach,
 - POIR wydatkowano 2 096 092,8 tys. zł, tj. 98,4% kwoty ujętej w decyzjach,
 - POPW wydatkowano 263 584,6 tys. zł, tj. 96,2% kwoty ujętej w decyzjach,
 - POPC wydatkowano 454 138,4 tys. zł, tj. 85,2% kwoty ujętej w decyzjach,
 - 16 RPO wydatkowano 3 887 756,1 tys. zł, tj. 90,2% kwoty ujętej w decyzjach,
 - EWT wydatkowano 2 949,3 tys. zł, tj. 99,9% kwoty ujętej w decyzjach,
 - EIS wydatkowano 83,0 tys. zł, tj. 99,2% kwoty ujętej w decyzjach,

⁶⁵ *Procedura uruchamiania oraz przyznawania zapewnienia finansowania lub dofinansowania przedsięwzięcia ze środków rezerwy celowej budżetu państwa i budżetu środków europejskich dla programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu, a także rozliczeń programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków z części 83, poz. 8, 98, 99, z 7 lutego 2023 r. podpisana przez Ministra FiPR. Poprzednio obowiązywała procedura z 26 października 2022 r. podpisana przez Ministra FiPR.*

⁶⁶ W tym w PF 2021-2027 kwota alokacji wyniosła 15 793 932,3 tys. zł, kwota przyznana decyzjami Ministra Finansów wyniosła 3 412 511,7 tys. zł, a kwota wydatkowana – 3 185 550,3 tys. zł (tj. 20,2% alokacji środków rezerwy).

- CEF (Instrument „Łącząc Europę”) wydatkowano 1 413 276,6 tys. zł, tj. 99,5% kwoty ujętej w decyzjach;
- Programy EFTA: wydatkowano 244 903,0 tys. zł, tj. 84,8% kwoty ujętej w decyzjach, w tym w ramach:
 - MF EOG III Perspektywa Finansowa wydatkowano 113 966,2 tys. zł, tj. 99,8% kwoty ujętej w decyzjach,
 - NMF III Perspektywa Finansowa wydatkowano 130 330,5 tys. zł, tj. 74,9% kwoty ujętej w decyzjach,
 - SPPW II wydatkowano 606,2 tys. zł, tj. 96,2% kwoty ujętej w decyzjach.
- Perspektywa Finansowa 2021-2027: wydatkowano 3 185 550,3 tys. zł tj. 93,3% kwoty ujętej w decyzjach i 20,2% alokacji rezerw, w tym w ramach:
 - Programów Krajowych wydatkowano 1 582 190,9 tys. zł, tj. 93,2% kwoty ujętej w decyzjach,
 - PR 2021-2027 wydatkowano 1 181 314,6 tys. zł, tj. 91,3% kwoty ujętej w decyzjach,
 - CEF wydatkowano 421 990,5 tys. zł, tj. 100% kwoty ujętej w decyzjach,
 - INTERREG wydatkowano 54,3 tys. zł, tj. 100% kwoty ujętej w decyzjach.

Dyrektor Generalny MFIPR poinformował, że niższy niż zakładano poziom wykorzystania środków z rezerw celowych wynikał m.in. z oszczędności przetargowych, obniżenia kosztów organizowanych szkoleń, wypłat niższego wynagrodzenia w związku z przebywaniem pracowników na zwolnieniach lekarskich.

W odniesieniu do niskiego (20,2%) wykorzystania zaplanowanej na PF 2021-2027 alokacji podał, że wynikało to głównie z przesunięć rozpoczęcia realizacji części projektów na 2024 r. w FERS oraz z późniejszego terminu rozpoczęcia wdrażania programu FEnIKS, w szczególności w zakresie wydatków na projekty kolejowe, które stanowią największą część alokacji rezerwy celowej. Wyjaśnił, że (...) *Zgodnie z zasadami obowiązującymi podczas procesu planowania budżetowego, dysponenci w rezerwie celowej uwzględniają (...) szacowane środki niezbędne na umowy, których podpisanie jest planowane. Wynika to z np. planowanych do złożenia lub złożonych wniosków o dofinansowanie, programów wieloletnich (środki na realizację przez PKP PLK SA projektów kolejowych) czy też harmonogramów konkursów.*

(akta kontroli str. 1296-1298, CD_3 pliki: 488-602, CD_4 pliki: 006, 062, 068)

Szczegółowym badaniem objęto 20 spraw dotyczących uruchomienia środków z rezerw celowych (część 83), tj.:

- w ramach PF 2014-2020 – 10 wniosków i sześciu korekt złożonych w 2023 r., w łącznej kwocie 4 712 113,4 tys. zł (tj. 34,6% wartości wszystkich złożonych wniosków w poz. 98 i 99), w tym:
 - sześć wniosków dotyczących BŚE poz. 98⁶⁷,
 - cztery wnioski dotyczące BŚE poz. 99⁶⁸,
- w ramach PF 2021-2027 – 10 wniosków złożonych w 2023 r. (po pięć wniosków dotyczących BŚE poz. 98 i poz. 99), w łącznej kwocie 1 501 905,4 tys. zł (tj. 45,8% wartości wszystkich złożonych wniosków w poz. 98 i 99).

Badanie wykazało, że dysponenci poszczególnych części budżetowych złożyli wnioski, a Ministerstwo zweryfikowało je zgodnie z przyjętą *Procedurą*. IZ terminowo przekazały informacje miesięczne na temat wydatkowania i zaangażowania środków pozyskanych w 2023 r. z rezerw celowych w okresie od początku roku do ostatniego dnia danego miesiąca.

(akta kontroli: 1283-1285, CD_3 pliki: 001-137)

⁶⁷ Finansowanie programów z budżetu środków europejskich.

⁶⁸ Finansowanie wynagrodzeń w ramach budżetu środków europejskich.

W 2023 r. na podstawie art. 192 ust. 5 ufp, w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich minister właściwy ds. rozwoju regionalnego przekazywał do Ministra Finansów kwartalne prognozy płatności dla poszczególnych programów operacyjnych w terminie do 15 dnia miesiąca poprzedzającego dany kwartał. Dodatkowo na prośbę Ministerstwa Finansów⁶⁹ została sporządzona aktualizacja prognoz płatności za IV kwartał 2023 r. W trakcie roku kwoty prognoz za poprzedni kwartał były aktualizowane przy składaniu prognoz na kolejny kwartał. Kwoty prognoz obejmowały odrębnie PF 2021-2027, PF 2014-2020 i PF 2007-2013. Kwartalne prognozy płatności były przygotowywane na podstawie propozycji prognoz przekazywanych przez poszczególne Instytucje Zarządzające i Certyfikujące po ich zweryfikowaniu oraz uwzględnieniu propozycji/założeń MFIPR.

(akta kontroli str. 1281, CD_3 pliki: 260-368)

Minister FiPR, stosownie do art. 193 ust. 2 ufp, terminowo przedstawił Sekretarzowi Stałego Komitetu Rady Ministrów informacje o wysokości zobowiązań wynikających z zawartych z beneficjentami umów w ramach poszczególnych programów, wysokości środków przekazanych beneficjentom i planowanych do przekazania do końca roku budżetowego. Informacje za każdy kwartał 2023 r. zostały przyjęte przez Stały Komitet Rady Ministrów.

(akta kontroli str. 1282, CD_3 pliki: 438-487, CD_4 pliki: 008-011)

Limit zobowiązań przyjęty w załączniku nr 16⁷⁰ do ustawy budżetowej łącznie (ogółem wkład publiczny) wynosił kumulatywnie 840 072 002,0 tys. zł i został zrealizowany na poziomie 57,7% (485 095 320,0 tys. zł), z tego limit zobowiązań w zakresie środków europejskich w łącznej kwocie 735 555 943,0 tys. zł zrealizowano na poziomie 57,2% (420 478 866,0 tys. zł).

Limit zobowiązań dla PF 2014-2020 łącznie (ogółem wkład publiczny) wynosił kumulatywnie 433 667 588,0 tys. zł⁷¹ i został zrealizowany na poziomie 101,2% (438 885 087,0 tys. zł), z tego limit zobowiązań w zakresie środków europejskich w łącznej kwocie 371 132 542,0 tys. zł zrealizowano na poziomie 102,6% (380 630 436,0 tys. zł.).

Limit zobowiązań dla PF 2021-2027 łącznie (ogółem wkład publiczny) wynosił kumulatywnie 402 748 226,0 tys. zł i został zrealizowany na poziomie 10,6% (42 642 169,0 tys. zł), z tego limit zobowiązań w zakresie środków europejskich w łącznej kwocie 361 296 228,0 tys. zł zrealizowano na poziomie 10,2% (36 799 777,0 tys. zł.).

Dyrektor Generalny wyjaśnił, że różnice wynikają m.in. z uzyskania zgody Ministerstwa Finansów na nadkontraktację w PF 2014-2020, różnic kursowych przekładających się na dostępną alokację oraz z trwającego procesu kontraktacji zidentyfikowanych oszczędności w przypadku Mechanizmów Finansowych⁷².

W przypadku programów 2021-2027 wykonanie zobowiązań znacznie poniżej całkowitej alokacji jest związane z początkowym etapem realizacji tej perspektywy.

Określone w załączniku nr 16 do ustawy budżetowej limity wydatków na 2023 r. (odniesione do rzeczywistego wykonania wydatków w roku 2023, wykazanych w załączniku nr 15 do ustawy budżetowej) zrealizowano na poziomie:

⁶⁹ Pismo nr IP4.962.153.2023 z 26 października 2023 r.

⁷⁰ Dane na podstawie sporządzonej przez DBR informacji dotyczącej wykonania limitów zobowiązań i wydatków w układzie załącznika nr 16 do ustawy budżetowej.

⁷¹ Dotyczy KPO, RPO i Instrumentu „Łącząc Europę”.

⁷² Końcowa data kwalifikowalności wydatków w projektach indywidualnych to 30 kwietnia 2024 r. oraz 30 kwietnia 2025 r. na inicjatywy bilateralne w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej, również finansowanego ze środków MF EOG i NMF 2014-2021.

PF 2014-2020

- od 94,8% (POPW) do 147,2% (POPC) w krajowych PO – w zakresie środków BŚE oraz od 73% (POIS) do 130,0% (POPC) – w zakresie środków budżetu państwa;
- od 88,6% (RPO Woj. Dolnośląskiego) do 162,7% (RPO Woj. Mazowieckiego) – w zakresie BŚE oraz od 63,5% (RPO Woj. Podlaskiego) do 163,8% (RPO Woj. Lubuskiego) – w zakresie środków budżetu państwa;
- 81,3% w zakresie środków europejskich i 127,0% w zakresie środków budżetu państwa w Instrumencie „Łącząc Europę”;
oraz w ramach EFTA:
- 90,0% w zakresie środków europejskich i 94,6% w zakresie środków budżetu państwa w MF EOG 2014-2021;
- 93,0% w zakresie środków europejskich i 93,0% w zakresie środków budżetu państwa w NMF 2014-2021;

PF 2021-2027

- 21,5% w zakresie środków europejskich i 14,0% w zakresie środków budżetu państwa.

Różnica w wykonaniu wydatków 2023 r. w porównaniu do planu wynika m.in. ze sposobu prezentowania planu wydatków budżetowych na 2023 r. (w częściach i rezerwach celowych), w którym mogą być ujmowane wydatki przeznaczone zarówno na zaliczki, jak i refundacje wydatków beneficjentów oraz wypłaty dotacji dla instytucji systemu realizacji programów. Natomiast w zakresie wykonania uwzględniono kwoty wydatków beneficjentów z wniosków o płatność, które zostały zatwierdzone w 2023 r. i mogą zawierać wydatki poniesione w latach wcześniejszych (np. rozliczenie wypłaconych zaliczek).

(akta kontroli str. CD_3 pliki: 626, 628-629, CD_4 pliki: 002-005)

Realizacja planowanych rezultatów lub efektów rzeczowych ustanowionych w ramach wykonania w programach operacyjnych

Na podstawie art. 14f ust.1 ustawy z dnia 26 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁷³, minister właściwy ds. rozwoju regionalnego w 2023 r. sporządził *Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu Umowy Partnerstwa w 2022 r.*⁷⁴. W sprawozdaniu zawarto m.in. informacje związane z postępem wdrażania programów realizujących UP w 2022 r., realizacją celów w strategiach na poziomie krajowym i europejskim, systemami koordynacji, monitoringu i ewaluacji, realizacją zasad Polityki Spójności oraz działalnością informacyjno-promocyjną.

PF 2014-2020

Zgodnie z art. 6 ust. 1–4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014⁷⁵ cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie

⁷³ Dz.U. z 2024 r. poz. 324, dalej: uozppr.

⁷⁴ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/raporty/raporty-sprawozdania/sprawozdanie-z-postepow-we-wdrazaniu-umowy-partnerstwa-na-lata-2014-2020-w-2022-r/>.

⁷⁵ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L 69 z 08.03.2014, s. 65, ze zm.).

wskaźniki zawarte w odpowiednich ramach wykonania osiągnęły co najmniej 85% wartości celu pośredniego do końca 2018 r. lub co najmniej 85 % wartości celu końcowego do końca 2023 r.⁷⁶

Na koniec 2023 r. większość wskaźników ram wykonania w programach została osiągnięta na poziomie powyżej 85%. Instytucje Zarządzające nie identyfikują ryzyka nieosiągnięcia zakładanych wskaźników.

W POIS z 29 wskaźników ram wykonania jeden wskaźnik⁷⁷ został wykonany na poziomie poniżej 85%. Według wyjaśnień Dyrektora Generalnego wskaźnik ten zostanie zrealizowany po zatwierdzeniu wszystkich wniosków beneficjentów o płatność.

W POWER z 44 wskaźników ram wykonania trzy wskaźniki⁷⁸ zostały wykonane na poziomie poniżej 85%. Jak wyjaśnił Dyrektor Generalny wskaźniki te zostaną zrealizowane po ostatecznym rozliczeniu wniosków o płatność.

W POPC z sześciu wskaźników ram wykonania jeden osiągnął wartość poniżej 85%⁷⁹. Osiągnięcie wskaźnika nie jest zagrożone, a ostateczna wartość wskaźnika zostanie potwierdzona po zatwierdzeniu końcowych rozliczeń.

W POWW z siedmiu wskaźników ram wykonania jeden nie osiągnął wartości 85%⁸⁰. Proces zatwierdzania wniosków o płatność końcową dla projektów kolejowych powinien zakończyć się w 2024 r. i wówczas cel końcowy będzie zrealizowany.

W POIR dwa spośród 18 wskaźników na koniec 2023 r. nie osiągnęły wartości powyżej 85%⁸¹. Po rozliczeniu ostatniego wniosku o płatność jeden wskaźnik osiągnie poziom powyżej 85%, natomiast wskaźnik dotyczący liczby jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne pozostanie na poziomie 75%. Uwzględniając art. 6 rozporządzenia 215/2014⁸² cele końcowe wszystkich priorytetów zostaną osiągnięte.

Z dokumentu *Realizacja wskaźników produktu wybranych do ram wykonania w 16 RPO na lata 2014-2020 w IV kwartale 2023 r.*⁸³ wynika, że w RPO do ram wykonania przyjęto 324 wskaźniki. Realizacja wartości docelowych zaplanowanych do osiągnięcia na koniec 2023 r. w przypadku 15 wskaźników wynosiła poniżej 85%. IZ RPO wskazywały, że nie ma zagrożenia nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźników, a ich realizacja wzrośnie do wartości docelowej po zatwierdzeniu wniosków o płatność końcową dla realizowanych projektów.

Dla Mechanizmów Finansowych osiągnięto m.in. następujące rezultaty i efekty rzeczowe:

- liczba przedsiębiorców i inicjatyw, którym udzielono wsparcia (szt.) zrealizowano 267 (planowano 289);

⁷⁶ W przypadku gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego do końca 2018 r. lub co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu końcowego do końca 2023 r. Wskaźnik, który nie osiągnął 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego, musi osiągnąć co najmniej 75% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego.

⁷⁷ Wskaźnik: Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych.

⁷⁸ Wskaźniki: Liczba opracowanych w Programie e-materiałów, Liczba przedstawicieli kadry systemu oświaty objętych wsparciem w Programie, Liczba opracowanych i upowszechnionych e-materiałów do kształcenia zawodowego.

⁷⁹ *Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s.*

⁸⁰ Wskaźnik: Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych.

⁸¹ *Liczba jednostek budżetowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R oraz Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku.*

⁸² W przypadku gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85% wartości celu końcowego (a wskaźnik osiągnął przynajmniej 75%).

⁸³ Dokument przygotowany na podstawie informacji kwartalnych IZ RPO wg stanu na koniec grudnia 2023 r.

- liczba inicjatyw naukowych finansowanych w ramach Programu Edukacja 2014-2021 (w szt.) zrealizowano 326 (planowano 320);
- liczba inicjatyw badawczych finansowanych w ramach Programu Badania 2014 - 2021 (w szt.) zrealizowano 209 (planowano 206);
- liczba inicjatyw wspierających miasta finansowanych z Programu Rozwój Lokalny MF EOG i NMF 2014 – 2021 (w szt.) zrealizowano 33 (planowano 32);
- wartość środków certyfikowanych w ramach programu w tys. euro – zrealizowano 492 229 (planowano 469 898);
- wartość środków zakontraktowanych w ramach programu w tys. euro – zrealizowano 684 282 (planowano 684 282).

(akta kontroli str. 1277-1280, 1286-1418, CD_3 pliki: 607-618, CD_4 pliki: 083-107)

PF 2021-2027

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia nr 2021/1060 każde państwo członkowskie ustanawia ramy wykonania, które umożliwiają monitorowanie, sprawozdawczość oraz ewaluację wykonania programu w okresie jego wdrażania. Ramy wykonania obejmują: wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu powiązane z celami szczegółowymi określonymi w rozporządzeniach dot. poszczególnych Funduszy i wybrane dla danego programu; cele pośrednie, które mają zostać osiągnięte do końca 2024 r., dotyczące wskaźników produktu; cele końcowe, które mają zostać osiągnięte do końca 2029 r. dotyczące wskaźników produktu i wskaźników rezultatu.

IZ sporządziły zestawienia, zawierające dane dotyczące postępów w zakresie osiągniętych wartości wskaźników produktu i wskaźników rezultatu w ramach funduszy unijnych wg stanu na koniec 2023 r., według art. 42 ust. 2 lit. b) ww. rozporządzenia. W danych tych wykazywano wartości wskaźników na poziomie „wybranych operacji” (tj. wg. umów o dofinansowanie), w informacji z realizacji PTFE wykazano również wartości wg wdrożonych operacji (tj. wg wniosków o płatność).

(akta kontroli str.: CD_3 plik 469, CD_4 pliki: 083-107)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Ministra FiPR w zakresie realizacji zadań związanych z wykorzystaniem środków z budżetu Unii Europejskiej.

Poziom kontraktacji i certyfikacji środków w PF 2014-2020 wskazuje, że nie występuje ryzyko niewykorzystania dostępnej alokacji. Przyjęty *Plan certyfikacji* dotyczący PF 2014-2020 zrealizowano w stopniu wyższym niż zakładany. Minister podejmował działania w celu zakończenia przygotowań do PF 2021–2027. W 2023 r. w tej perspektywie rozpoczęto podpisywanie umów, wydatkowanie i certyfikowanie środków do KE. NIK zauważa jednak, że poziom kontraktacji i certyfikacji w ramach PF 2021–2027 na koniec 2023 r. wyniósł odpowiednio 10,2% i 2,0% alokacji. Wprawdzie w początkowej fazie realizacji UP 2021-2027 ryzyko niewykorzystania dostępnej alokacji nie jest jeszcze wysokie, to jednak NIK wskazuje na konieczność zapewnienia skutecznych działań w celu przyspieszenia poziomu kontraktacji i certyfikacji zaplanowanych środków w ramach PF 2021-2027.

NIK zauważa, że środki w ramach rezerw celowych zaplanowano dla PF 2021–2027 na wysokim poziomie (zarówno w skali całego budżetu, jak i budżetu części 34), które zostały wykorzystane w niewielkiej w części (tj. w 20,2%, co stanowiło niewykorzystaną kwotę w wysokości 12,6 mld zł).

5. Stan przygotowania do absorpcji środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

Opis stanu faktycznego

W lutym 2023 r. wprowadzono zmiany⁸⁴ w rozporządzeniu 2021/241 ustanawiającym KPO⁸⁵ w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności. W związku z tą zmianą Polska przygotowała projekt rewizji KPO, który zawierał nowe działania w ramach rozdziału REPowerEU wraz z dodatkową pulą pożyczki oraz dostosowywał istniejące działania do zaktualizowanej alokacji. Projekt rewizji KPO został skierowany do konsultacji społecznych, które trwały od 18 kwietnia do 9 maja 2023 r. Zmieniony KPO został zaakceptowany przez Komisję Europejską 21 listopada 2023 r., a Rada (UE) przyjęła go 8 grudnia 2023 r.

Po rewizji KPO dla Polski przydzielono do wykorzystania łącznie 59 818 157,2 tys. euro (268 098 998,9 tys. zł), w tym 25 276 853,7 tys. euro (113 288 330,7 tys. zł) w postaci dotacji (grant) i 34 541 303,5 tys. euro (154 810 668,2 tys. zł) w formie pożyczek. Zgodnie z celami UE budżet KPO powinien zostać przeznaczony głównie na cele klimatyczne (46,6%) i transformację cyfrową (21,4%).

W dniu 28 grudnia 2023 r. Polska otrzymała z KE zaliczkę w wysokości ponad 5 mld euro, z tego 0,55 mld euro z części dotacyjnej oraz 4,5 mld euro z części pożyczkowej. W 2023 r. z otrzymanej zaliczki nie były wypłacane środki na inwestycje.

Po rewizji KPO, Polska realizuje 56 inwestycji (40 w części dotacyjnej i 16 w części pożyczkowej) oraz 55 reform, a także 314 kamieni milowych i wartości docelowych (dalej: mierniki), w tym w części dotacyjnej 222 mierniki, a w części pożyczkowej – 92.

Według danych przekazanych przez IK KPO⁸⁶ do 31 grudnia 2023 r. rozpoczęto 27 inwestycji, tj. 48,2% (25 w części grantowej oraz dwie w części pożyczkowej). IK KPO wykazała następujące kwoty zaangażowanych środków:

- 31 701 299,4 tys. zł w części grantowej (tj. 28,0% alokacji w tej części) i 484 941,6 tys. zł w części pożyczkowej) (tj. 0,3% alokacji w tej części) na konkursy zrealizowane;
- 16 536 775,8 tys. zł w części grantowej (tj. 14,6% alokacji) na konkursy w trakcie realizacji;
- 25 367 978,8 tys. zł w części grantowej (tj. 22,4% alokacji) w ramach podpisanych umów.

W związku z realizacją ww. inwestycji IK KPO wykazała poniesione wydatki (w całości finansowane z PFR) w części grantowej w łącznej wysokości 5 184 008 tys. zł⁸⁷, tj. 4,6% alokacji w tej części. W części pożyczkowej nie poniesiono żadnych wydatków.

Kontrola wykazała, że dane w zakresie środków zaangażowanych i wydatkowanych nie wynikały z systemu CST2021 i nie były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej MFIPR prowadzonej dla KPO, a do dnia zakończenia czynności kontrolnych IK KPO nie przedstawiła NIK pełnych i prawidłowych danych w tym zakresie (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

⁸⁴ Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE.

⁸⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17), dalej: rozporządzenie 2021/241.

⁸⁶ Zestawienie realizowanych inwestycji w podziale na część grantową i pożyczkową oraz poszczególne komponenty i inwestycje KPO pn. *Poziom kontrakcji środków w ramach KPO i wykorzystanie środków PFR na ich realizację* z dnia 21 marca 2024 r., dalej: Tabela 1.

⁸⁷ Z tego w 2023 r. – 5 065 268 tys. zł i w 2022 r. – 118 740 tys. zł.

Stopień wdrożenia mierników

W 2023 r. IK KPO prowadziła monitoring mierników objętych pierwszym, drugim i trzecim wnioskiem o płatność do KE (dalej odpowiednio: 1WoP, 2WoP i 3WoP), za które odpowiedzialne były poszczególne ministerstwa pełniące rolę instytucji odpowiedzialnych za reformę i instytucji odpowiedzialnych za inwestycję.

Monitoring 1WoP rozpoczął się w październiku 2022 r., 2WoP i 3WoP rozpoczął się w styczniu 2023 r.⁸⁸

Wyznaczone terminy na przekazanie do KE wniosków o płatność (przed rewizją KPO) przypadające do końca 2023 r. to:

- 31 grudnia 2022 r. dla 1WoP,
- 30 czerwca 2023 r. dla 2WoP i 3WoP.

Terminy te nie zostały dotrzymane z uwagi na niezrealizowanie mierników, które były objęte tymi wnioskami, tj.:

- w ramach 1WoP należało zrealizować 37 mierników, z czego wg stanu na 2 stycznia 2023 r. nie zrealizowano czterech mierników⁸⁹,
- w ramach 2WoP z 41 mierników pozostało niezrealizowanych 29⁹⁰ mierników,
- w ramach 3WoP z 16 mierników pozostało do zrealizowania 14, z tego osiem było niezrealizowanych na czas⁹¹.

Po rewizji KPO w harmonogramie wysyłki wniosków o płatność do KE terminy na złożenie ww. trzech wniosków zostały wyznaczone na:

- czwarty kwartał 2023 r. dla 1WoP,
- drugi kwartał 2024 r. dla 2WoP i 3WoP.

W wyniku rewizji KPO dokonano również zmian w zakresie mierników, które należało zrealizować i zaraportować we wnioskach o płatność, i tak w ramach:

- 1WoP obejmował 38 mierników. W dniu 15 grudnia 2023 r. Ministerstwo przekazało do KE 1WoP, w stosunku do pierwotnego harmonogramu został przekazany z rocznym opóźnieniem,
- 2WoP wskazano 37 mierników. Na 31 grudnia 2023 r. pozostawało niezrealizowanych 11 mierników⁹², w tym realizacja dziewięciu⁹³ była zagrożona,
- 3WoP obejmował 13 mierników. Na koniec 2023 r. pozostawało niezrealizowanych pięć mierników⁹⁴, w tym osiągnięcie jednego⁹⁵ było zagrożone (nie rozpoczęto prac nad jego realizacją).

Pomimo braku realizacji wskazanych mierników Minister FiPR nie wydawał zaleceń dla poszczególnych resortów dotyczących osiągania kamieni milowych i wskaźników w ramach poszczególnych reform i inwestycji, na podstawie art. 14le ust. 2 pkt 3 uozppr.

Dyrektor DKK wyjaśniła, że (...) *Odnosząc się do wydawania zaleceń zgodnie z art. 14le ust. 2 pkt 3 uozppr, IK KPO wprowadziła do wzoru porozumień z resortami paragraf „Realizacja kamieni milowych i wskaźników”, zobowiązujący IOR i IOI*

⁸⁸ Zainicjowany pismem z 25 stycznia 2023 r. znak: DSR-XII.5202.1.2023.MP.

⁸⁹ Według tabeli monitoringowej na 2 stycznia 2023 r. mierniki: B23G, F1G, F2G, E8G.

⁹⁰ Według tabeli monitoringowej na 18 stycznia 2023 r. pozostawały niezrealizowane mierniki: D1G, D9G, F4G, A9G, A13G, A51G, A65G, C3G, C10G, C21G, C27G, D3G, D4G, D27G, D32G, D33G, D34G, E1G, E9G, E15G, B7L, A2L, B2L, B14L, C4L, C8L, C9L, D2L i E5L.

⁹¹ Według tabeli monitoringowej na 18 stycznia 2023 r. pozostawały niezrealizowane (opóźnione i zagrożone) mierniki: A71G, C17G, D7G, D10G, A9L, C10L, D6L, D3L.

⁹² Spośród 37 mierników: w części grantowej dziewięć mierników – A13G, A51G, B4G, C21G, D1G, D9G, E1G, E9G, F4G, a w części pożyczkowej dwa mierniki – C8L, C9L.

⁹³ Mierniki: A51G, B4G, C21G, D1G, D9G, E1G, E9G, F4G, C9L.

⁹⁴ W części grantowej: D7G i D10G, a w części pożyczkowej: C10L, D3L i D6L.

⁹⁵ Miernika D6L.

do terminowej realizacji KPO oraz w przypadku zagrożenia terminowości wprowadziła w treści porozumienia zalecenia w formie np. opracowania planów naprawczych. Ponadto, IK KPO prowadzi bieżący monitoring realizacji mierników, z precyzyjnym wskazaniem IOR i IOI mierników zagrożonych i opóźnionych. Przekazuje zatem na bieżąco informację zwrotną resortom nt. mierników, w ramach których należy podejmować pilne prace usprawniające realizację KPO. IK KPO organizuje również cykliczne spotkania z IOI i IOR (...). Podczas spotkań IK KPO przekazuje IOI oraz IOR zalecenia mające na celu mitygowanie opóźnień realizacji mierników.

(akta kontroli str. CD_2 pliki: 025-027, 038-043, 055, 058-349, 383-384, 395-396, 398, 408, 437-438, 448-449, 450, 452-454, CD_4 pliki: 078-080)

Komitet Monitorujący KPO

Pierwsze posiedzenie Komitetu Monitorującego KPO⁹⁶ odbyło się 17 maja 2023 r. w siedzibie MFiPR. W trakcie posiedzenia przyjęto Regulamin KM KPO⁹⁷, omówiono projektowane zmiany wprowadzane rewizją KPO, a także wnioski z konsultacji społecznych rewizji KPO⁹⁸. Minister FiPR wyjaśniła, że wychodząc naprzeciw oczekiwaniom członków KM KPO spoza administracji publicznej, IK KPO opracowała newsletter obejmujący informacje nt. uruchamianych inwestycji, naborów, kontraktacji, stanu realizacji poszczególnych wniosków o płatność oraz aktualności dotyczące KPO. Newsletter był wysyłany raz w miesiącu do całego składu KM KPO oraz od piątego numeru również do zainteresowanych tematem Dyrektorów Departamentów MFiPR.

Na podstawie postanowień §8 ust. 1 Regulaminu KM KPO, dla usprawnienia prac Komitetu, powołuje się dedykowane obszarom tematycznym planu rozwojowego Podkomitety⁹⁹. Według stanu na 30 stycznia 2024 r. Podkomitety nie przedłożyły KM KPO żadnych dokumentów ani nie odbyły się żadne ich posiedzenia. Minister FiPR wyjaśniła, że intensywne prace nad uruchomieniem Podkomitetów KM KPO trwały nieprzerwanie od ich powołania, co było spowodowane m.in. licznymi wątpliwościami zgłaszanymi przez poszczególne resorty w kwestiach takich jak: sposób umocowania Podkomitetu w strukturze danego Ministerstwa, rola Podkomitetu oraz zasady jego funkcjonowania, sposób kompletowania składu gremium czy sposób jego finansowania. Ponadto wyjaśniła, że wskazane kwestie problemowe były szczegółowo omawiane w trakcie kolejnych spotkań roboczych, podczas których pracowano nad jednolitym podejściem resortów do organizowania pracy Podkomitetów. Ministerstwo przekazało instytucjom odpowiedzialnym za poszczególne Podkomitety ostateczne stanowisko resortu w kwestiach poruszanych w trakcie tych spotkań¹⁰⁰. Poinformowała również, że pierwsze posiedzenia wszystkich Podkomitetów mają odbyć się w pierwszej połowie 2024 r. Dwa z pięciu już się odbyły¹⁰¹. Wskazała, że trudności w określeniu sposobu funkcjonowania Podkomitetów wynikają głównie ze zmiany Rady Ministrów, w wyniku której zmianie

⁹⁶ Został powołany Zarządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z 4 sierpnia 2022 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego do spraw planu rozwojowego. Jego skład został rozszerzony Zarządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z 16 listopada 2022 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Komitetu Monitorującego do spraw planu rozwojowego.

⁹⁷ Stanowiącego załącznik do uchwały nr 1 Komitetu Monitorującego ds. planu rozwojowego z 17 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu KM KPO.

⁹⁸ Protokół z posiedzenia KM KPO podpisany przez ówczesnego Przewodniczącego KM KPO, dostępny na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/planobudowy/pierwsze-posiedzenie-km-kpo>.

⁹⁹ Ds. odporności i konkurencyjności gospodarki; dopasowania strukturalnego, efektywności i odporności kryzysowej rynku pracy; zielonej energii i zmniejszenia energochłonności; transformacji cyfrowej; efektywności, dostępności i jakości systemu ochrony zdrowia oraz zielonej, inteligentnej mobilności.

¹⁰⁰ Pismo z dnia 12 października 2023 r. znak: znak: DSR-Xd.5201.50.2023.KK.

¹⁰¹ Tj. Podkomitet ds. odporności i konkurencyjności gospodarki (9 lutego 2024 r.) oraz Podkomitet ds. zielonej, inteligentnej mobilności (27 lutego 2024 r.).

ulegli pierwotni Przewodniczący tych gremiów, a wraz z nimi koncepcje funkcjonowania Podkomitetów KM KPO w strukturach poszczególnych resortów.

(akta kontroli str. CD_2 pliki: 028, 382, 434-436, 450-451, 465)

System teleinformatyczny CST2021

Zgodnie z art. 22 ust. 2 lit. d tiret iv) rozporządzenia 2021/241 państwa członkowskie, do celów audytu i kontroli oraz zapewnienia porównywalnych informacji dotyczących wykorzystania środków finansowych, w związku z realizacją reform i projektów inwestycyjnych w ramach KPO, zostały zobowiązane do gromadzenia w formacie elektronicznym i zapewnienia dostępu do kategorii danych wskazanych w tym przepisie. Ponadto obowiązek przekazywania do IK KPO za pomocą systemu teleinformatycznego danych dotyczących reform i inwestycji przez IOR/IOI został wskazany w art. 14lx uozppr.

Systemem do gromadzenia wskazanych danych oraz za pomocą którego IOR/IOI przekazują dane dotyczące reform i inwestycji do IK KPO był Centralny System Teleinformatyczny CST2021.

Ze Sprawozdania Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (dalej: organ audytowy)¹⁰², wynika, że CST2021, który był użytkowany przez MFiPR w celu obsługi funduszy w PF 2021-2027, służył również do monitorowania KPO. Organ audytowy potwierdził, że system spełnia wymagania dotyczące ścieżki audytu zawarte w art. 22 ust. 2 lit. d) rozporządzenia 2021/241, poprzez aplikacje wchodzące w skład ekosystemu CST2021 oraz gotowość (techniczną i organizacyjną) systemu i Instytucji Koordynującej do przekazywania danych do narzędzia punktowej oceny ryzyka opracowanego przez Komisję Europejską (tj. systemu ARACHNE).

Ogłędziny systemu CST2021 wykazały, że umożliwiał on gromadzenie danych dotyczących m.in.: nazwy ostatecznych odbiorców wsparcia, daty podpisania umów, daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektów, wskaźników, miejsca realizacji, budżetu projektu, źródła finansowania projektu, charakterystyki projektu. Za pomocą formularza sprawozdawczego (którego funkcjonalność oparta była na module wniosku o płatność) do systemu CST2021 wprowadzało się dane dotyczące postępu w realizacji inwestycji/reformy lub przedsięwzięcia (w ramach inwestycji może być realizowanych wiele projektów – przedsięwzięć). W zależności od schematu w jakim realizowana była dana inwestycja formularze sprawozdawcze mogły być składane przez poszczególne IOI/JW lub OOW.

W systemie CST2021 została zaprojektowana aplikacja SR2021, która umożliwiała generowanie raportów. Komórką organizacyjną w Ministerstwie upoważnioną do generowania raportów w tej aplikacji był DKF. W trybie cotygodniowym DKF przekazywał do IK KPO cztery rodzaje raportów, pn.:

- *Projekty KPO – czy są wnioski o płatność,*
- *Stopień realizacji mierników KPO,*
- *Wskaźniki wspólne KPO – wartości,*
- *Wydatkowanie w ramach KPO – wnioski o płatność.*

Ogłędziny systemu CST2021 wykazały również, że wg stanu na dzień 28 lutego 2024 r. nie były wprowadzone w systemie dane w zakresie rewizji KPO (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. CD_1 pliki: 4356-4359, CD_2 pliki: 271-375, 468-475)

¹⁰² Sprawozdanie z audytu spełnienia wymagań określonych w rozporządzeniu 2021/241 w odniesieniu do systemu informatycznego dedykowanego do obsługi środków pochodzących z KPO.

Sprawozdawczość do KE

Zgodnie z art. 27 rozporządzenia 2021/241 państwo członkowskie składa dwa razy w roku sprawozdanie z postępów w realizacji KPO, w tym ustaleń operacyjnych oraz sprawozdanie na temat wspólnych wskaźników. Zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2021/2106¹⁰³, sprawozdania z postępów w realizacji KPO państwa członkowskie składają co roku, co do zasady do połowy kwietnia i na początku października oraz nie później niż odpowiednio do 30 kwietnia i do 15 października, natomiast sprawozdania dotyczące aktualizacji wspólnych wskaźników składa się co roku do 28 lutego i do 31 sierpnia, do odpowiednich dat granicznych, tj. 31 grudnia i 30 czerwca każdego roku (art. 2 ust. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji 2021/2106).

W *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości i monitorowania w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności*¹⁰⁴ zawarto postanowienie, że na potrzeby sprawozdań przekazywanych do KE, o których mowa w art. 27 rozporządzenia 2021/241 generowane są przez IK KPO raporty z postępu realizacji KPO wg stanu na 30 marca i 15 września oraz ze wskaźników wspólnych wg stanu na 31 grudnia i 30 czerwca. W rozdziale trzecim *Wytycznych ds. sprawozdawczości* wskazano, że podstawą monitorowania i sprawozdawczości są dane wprowadzane do CST2021 za pomocą formularza sprawozdawczego, który umożliwia wprowadzanie informacji o postępie reform i inwestycji. Z *Wytycznych* tych wynika ponadto, że CST2021 zapewnia możliwość gromadzenia danych oraz udostępniania ich w formie raportów przedstawiających zbiorcze dane. Natomiast w dokumencie *Procedury wewnętrzne w zakresie monitorowania i sprawozdawczości KPO*¹⁰⁵ opisano sposób postępowania w celu przygotowania m.in. raportów półrocznych do KE, sprawozdania nt. wspólnych wskaźników, czy bieżącego monitoringu wniosków o płatność do KE.

(akta kontroli str. CD_2 pliki: 028-037, 397)

W 2023 r. Ministerstwo terminowo przekazało do KE dwa półroczne raporty z postępu w realizacji KPO (w kwietniu i październiku 2023 r.) oraz dwa raporty ze wskaźników wspólnych (w lutym i sierpniu 2023 r.). Ustalono, że w raporcie półrocznym z postępu realizacji KPO przekazanym do Komisji w październiku 2023 r. zostały ujęte dane dotyczące postępu w realizacji KPO w zakresie pięciu wniosków o płatność oraz częściowo szóstego.

(akta kontroli str. CD_2 pliki: 385-388, CD_4 pliki: 2, 020-023)

Na podstawie przedłożonych do kontroli: raportów *Stopień realizacji mierników KPO* oraz *Wydatkowanie w ramach KPO – wnioski o płatność* wg stanu na 12 października i 28 grudnia 2023 r. oraz na 22 lutego 2024 r., zestawienia realizowanych inwestycji w podziale na część grantową i pożyczkową oraz poszczególne komponenty i inwestycje KPO – Tabela 1¹⁰⁶, ewidencji księgowej MFiPR prowadzonej dla realizacji inwestycji w ramach KPO, sprawozdania z wydatkowania środków rozwojowych PFR za czwarty kwartał 2023 r.¹⁰⁷, ustalono, że gromadzone w systemie CST2021 dane nie

¹⁰³ Rozporządzenie z dnia 28 września 2021 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 przez określenie wspólnych wskaźników oraz szczegółowych elementów tabeli wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności (Dz.U. L 429 z 1.12.2021, s. 83).

¹⁰⁴ Wytyczne zatwierdzone 6 grudnia 2023 r. z upoważnienia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, dalej: *Wytyczne ds. sprawozdawczości*.

¹⁰⁵ Zatwierdzonej przez Dyrektora Departamentu Strategii (DSR) 23 listopada 2023 r., dalej: *Procedury wewnętrzne monitorowania*.

¹⁰⁶ Z dnia 21 marca 2024 r.

¹⁰⁷ Sprawozdanie, o którym mowa w art. 14In ust. 5 pkt 6) lit. b) uozppr, sporządzane w terminach i według wzoru określonego w § 9.4. aneksu nr 2 z dnia 15 listopada 2023 r. (podpisanego przez ostatnią ze stron 23 listopada 2023 r.) do umowy o wykonywanie zadań związanych z realizacją krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności z dnia 5 sierpnia 2022 r. zmienionej aneksem nr 1 z dnia 22 maja 2023 r. (podpisanego przez ostatnią ze stron 30 maja 2023 r.), dalej: *umowa o wykonywanie zadań KPO*.

odzwierciedlają stanu faktycznego w zakresie zaangażowania i wydatkowania środków w ramach KPO (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. CD_1 pliki: 4356-4359, CD_2 pliki: 003, 401-402, 409-412, 445-447, 468-475, CD_4 pliki: 051-053, 078-080)

Ewidencja księgową

Ustalono, że w księgach rachunkowych MFiPR (jako IK KPO) wydatki dotyczące KPO w 2023 r.¹⁰⁸ były ewidencjonowane na kontach pozabilansowych: 974 – *Ewidencja złożonych i zrealizowanych zleceń wypłat KPO* oraz 975 – *Plan wydatków KPO*. Źródłem danych był Plan Finansowy PFR¹⁰⁹ sporządzany w oparciu o §8 umowy o wykonanie zadań KPO oraz Raporty dla Ministra FiPR generowane z systemu Centrum KPO¹¹⁰. W ewidencji księgowej MFiPR nie ujmowano zaangażowania środków KPO ani na poziomie IK KPO ani na poziomie IOI.

W zakresie wydatków KPO realizowanych przez MFiPR (jako IOI) ewidencjonowanie odbywało się na koncie pozabilansowym 974 na podstawie raportów z Systemu Centrum KPO *pn. Informacja dla IOI o Zleceniach Wypłaty złożonych na kolejny termin wypłaty oraz Informacja dla IOI o zrealizowaniu Zleceń Wypłaty złożonych w Okresie Składania Zleceń*.

(akta kontroli str. CD_1 pliki:1, 952-953, CD_2 pliki: 401-402, 404-406, 409-412, CD_4 pliki: 051-053)

Sprawozdanie Rb-28UE KPO

W MFiPR za 2023 r. nie sporządzono sprawozdań Rb-28 UE KPO¹¹¹ (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Na dzień 31 grudnia 2023 r. łączna kwota podpisanych umów w ramach KPO wyniosła 25 367 978,8 tys. zł¹¹².

W trakcie kontroli zidentyfikowano następujące kwestie dotyczące sprawozdawczości w zakresie dokonanych wydatków w ramach KPO, lecz prefinansowanych ze środków PFR:

- zgodnie z instrukcją sporządzania sprawozdania Rb-28UE KPO¹¹³ w kolumnie „Zaangażowanie” wykazuje się kwoty wynikające z umów, których wykonanie powoduje konieczność wydatkowania w danym roku budżetowym środków na realizację płatności ze środków pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności na wsparcie o charakterze bezzwrotnym.

W związku z brakiem ewidencjonowania w księgach rachunkowych MFiPR umów zawieranych przez IOI/JW, MFiPR wystąpiło pismem z 17 stycznia 2023 r. do Ministerstwa Finansów w sprawie ujęcia tych danych w kolumnie „Zaangażowanie”. MF w odpowiedzi z 7 lutego 2023 r. wskazało, że po

¹⁰⁸ Podobnie w 2022 r.

¹⁰⁹ Zgodnie z §8 umowy o wykonanie zadań KPO, PFR opracowuje we współpracy z Ministrami (Minister Funduszy i Minister Finansów) Projekt Planu Finansowego PFR do 15 listopada każdego roku kalendarzowego odnoszący się do kolejnego roku kalendarzowego i przekazuje go Ministrom do wniesieniu ewentualnych uwag. PFR, do 20 grudnia roku kalendarzowego poprzedzającego rok kalendarzowy, dla którego Plan Finansowy jest sporządzany przekazuje (po akceptacji obydwu Ministrów) Ministrom Plan Finansowy, który jest podstawą finansowania Planu Rozwojowego przez PFR w danym roku.

¹¹⁰ System Centrum KPO to system teleinformatyczny Polskiego Funduszu Rozwoju S.A. uruchomiony w związku z umową o wykonywanie zadań KPO. System ten realizuje postanowienia ww. umowy oraz postanowienia umów finansowania inwestycji zawartych z instytucjami odpowiedzialnymi za realizację inwestycji, dalej: system Centrum KPO.

¹¹¹ Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przeznaczonych na wsparcie o charakterze bezzwrotnym.

¹¹² Dane według Tabeli 1 z 21 marca 2024 r.

¹¹³ Rozdział 2a załącznika nr 36 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 144) zmienionego rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 stycznia 2023 r. (Dz. U. poz. 193).

uruchomieniu środków z rezerwy celowej w ramach ww. Instrumentu kwoty, które będą wykazywane w kolumnie „Zaangażowanie” powinny być równe kwotom z kolumny „Plan po zmianach” sprawozdania Rb-28UE KPO.

Wyjaśnienie MF jest sprzeczne z ww. instrukcją zawartą w rozporządzeniu w sprawie sprawozdawczości budżetowej;

- zgodnie z art. 40 ust. 2 pkt 2 ufp plany kont dla budżetu państwa, powinny uwzględniać, że ujmuje się również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków i kosztów - także zaangażowanie środków.

Umowy zawarte przez IOI i JW angażują środki europejskie pochodzące z KPO przeznaczone na wsparcie o charakterze bezzwrotnym, niezależnie od faktu, że zaangażowanie to dotyczy płatności lat przyszłych. Zaangażowanie to powstało w momencie zawarcia umów przez IOI lub JW, pomimo tego, że w latach 2022-2023 miało miejsce prefinansowanie ze środków PFR.

Po wykonaniu umów, zaangażowane środki obciążą BŚE w zakresie KPO lub w przypadku ich niekwalifikowalności budżet państwa. Nieewidencjonowanie zaangażowania zarówno na poziomie IK KPO jak i poszczególnych IOI/JW i w konsekwencji brak sprawozdawania o zaangażowaniu środków KPO, skutkuje brakiem prezentacji zaangażowania tych środków na każdym poziomie instytucjonalnym i w skali całego budżetu.

(akta kontroli str. 1444-1457, CD_2 pliki: 028, 401, 404-406)

Koszty obsługi KPO

Z tytułu finansowania i obsługi inwestycji realizowanych w ramach KPO na podstawie *Umowy o wykonywanie zadań związanych z realizacją krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności* z 5 sierpnia 2022 r., zmienionej Anekssem nr 1 z 22 maja 2023 r.¹¹⁴ oraz Anekssem z 15 listopada 2023 r.¹¹⁵ Ministerstwo wypłaciło PFR do końca 2023 r. środki finansowe w łącznej kwocie 9308,8 tys. zł, z tego w 2023 r. środki w kwocie 7066,2 tys. zł.

Ustalono, że wydatki dotyczące kosztów obsługi KPO zostały zaewidencjonowane na koncie bilansowym 130 – *Rachunek bieżący jednostki*, natomiast planowane wydatki zaewidencjonowano na koncie pozabilansowym 980 – *Plan finansowy wydatków budżetowych* i zaangażowanie na koncie pozabilansowym 998 – *Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego*.

(akta kontroli str. CD_1 pliki: 952-953, CD_2 pliki: 399-401, 409-412, CD_4 pliki: 051-053)

Ministerstwo jako IOI

Zgodnie z KPO (wg stanu na 8 grudnia 2023 r., tj. po rewizji) MFIPR było odpowiedzialne za realizację:

- trzech inwestycji:
 - A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności;
 - B3.4.1. Inwestycje na rzecz zielonej transformacji miast;
 - G1.1.4 Wsparcie instytucji realizujących reformy i inwestycje REPowerEU,

¹¹⁴ Podpisany przez Ministra Funduszy 24 maja 2023 r. Wiceprezesa Zarządu i Prokurenta PFR – 24 maja 2023 r. oraz przez Ministra Finansów – 30 maja 2023 r.

¹¹⁵ Podpisany przez Ministra Funduszy 20 listopada 2023 r., Wiceprezesa Zarządu i Prokurenta PFR – 16 listopada 2023 r. oraz przez Ministra Finansów – 23 listopada 2023 r.

- pięciu reform¹¹⁶:
 - B3.4 Ramowe warunki dla inwestycji w zieloną transformację na obszarach miejskich;
 - F1.1 Reforma zwiększająca niezależność i bezstronność sądów;
 - F1.2 Reforma mająca na celu poprawę sytuacji sędziów, których dotyczą uchwały Izby Dyscyplinarnej polskiego Sadu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych i dotyczących immunitetu sędziowskiego;
 - F3.1 Poprawa warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
 - G1.2.1 Rozwiązania regulacyjne służące szybszej integracji odnawialnych źródeł energii z sieciami dystrybucyjnymi.

Do 31 grudnia 2023 r. jedynie na inwestycję A1.2.1 zostały przekazane przez PFR środki finansowe w wysokości 3764,4 tys. zł¹¹⁷, które dotyczyły głównie wydatków na wynagrodzenia. Ministerstwo wydatkowało 2913,2 tys. zł¹¹⁸, tj. 99,8% przekazanej kwoty. Do 31 grudnia 2023 r. na realizację zadań w ramach KPO były wydatkowane przez MFIPR tylko środki pozyskane z PFR. Ministerstwo jako IOI do 31 grudnia 2023 r. nie poniosło wydatków na podatek VAT.

Minister FiPR wyjaśniła, że w 2023 r. w ramach inwestycji A1.2.1 prowadzone były prace przygotowawcze w zakresie modelu wdrażania inwestycji we współpracy z PARP. Wymagane było stworzenie dokumentacji dla dwóch naborów. W maju 2023 r. przyjęte zostały odpowiednie programy pomocowe na potrzeby realizacji inwestycji¹¹⁹. Natomiast przyczyną nieuruchomienia inwestycji B3.4.1. był brak środków KPO dla Polski. Po rewizji KPO konieczna była aktualizacja *Strategii Inwestycyjnej dla Instrumentu Zielonej Transformacji Miast*. Po aktualizacji strategii konieczna była aktualizacja decyzji o realizacji inwestycji, którą podjęto 13 marca 2024 r.

Minister FiPR nie kontrolował działań i wydatków innych jednostek realizujących reformy i inwestycje, w których pełnił rolę IOI/IOR.

(akta kontroli str. 1539 CD_2 pliki: 002-024, CD_4 pliki: 061, 081-082)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Raporty generowane z systemu CST2021¹²⁰, stanowiące zgodnie z *Wytycznymi ds. sprawozdawczości źródło/podstawy* sporządzania półrocznych raportów do KE nie zawierały kompletnych, bieżących danych niezbędnych do raportowania KE. W celu prawidłowego raportowania do KE, IK KPO z uwagi na niekompletność danych z raportów z CST2021 wspomagało się monitoringiem prowadzonym poza systemem CST2021, co było niezgodne z *Wytycznymi ds. sprawozdawczości*.

¹¹⁶ Poszczególne reformy realizowane były poprzez osiągnięcie nawet kilku kamieni milowych w ramach różnych wniosków o płatność do KE. Reformy F1.1 i F1.2 zostały wykazane jako zrealizowane w ramach 1WoP – przekazanego do KE 15 grudnia 2023 r.

¹¹⁷ W tym: 417,2 tys. zł w 2022 r. (w całości dla Ministerstwa (IOI)), 3347,2 tys. zł w 2023 r. (Ministerstwo (IOI) – 2503,3 tys. zł, PARP (JW) – 843,9 tys. zł.).

¹¹⁸ W tym w 2023 r. kwotę 2518,6 tys. zł, a w 2022 r. kwotę 394,6 tys. zł

¹¹⁹ Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na przedsięwzięcia związane z udzielaniem pomocy de minimis na dywersyfikację działalności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 19 maja 2023 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na dywersyfikację działalności mikroprzedsiębiorców, małych lub średnich przedsiębiorców w ramach KPO.

¹²⁰ CST2021 jest jedynym systemem autoryzowanym przez organ audytowy – spełniającym wymogi art. 22 ust. 2 lit. d) rozporządzenia nr 2021/241.

Z *Wytycznych ds. sprawozdawczości* (Rozdział 3 pkt 6) wynika obowiązek bieżącego wprowadzania do CST2021 danych dotyczących postępu finansowego i rzeczowego – do 3 dni roboczych po wystąpieniu zdarzenia warunkującego konieczność wprowadzenia lub modyfikacji danych. Według ww. *Wytycznych*, informacje dotyczące postępu reform i postępu w realizacji inwestycji dostępne są dla IOR, IOI/JW i IK KPO w raportach przedstawiających zbiorcze dane wprowadzone do CST2021 (Rozdział 4 pkt 2 lit. e) oraz pkt 3 lit. d)).

Kontrola NIK wykazała, że w cotygodniowym raporcie *Stopień realizacji mierników* wg stanu na 12 października 2023 r. nie było sześciu¹²¹ mierników. Natomiast miernik A67G posiadał puste komórki w zakresie: *status miernika* oraz *uzasadnienie statusu*, a dla miernika A12G wykazano *status miernika*: niezrealizowany. Natomiast w raporcie półrocznym do KE przekazanym do 15 października 2023 r. mierniki, których brak było w ww. cotygodniowym raporcie z CST2021, zostały wykazane, a status pozostałych był inny (np. miernik A12G do KE zaraportowano jako zrealizowany).

Ponadto, w systemie CST2021¹²², status dla mierników był wprowadzony w formie opisowej (kolumna raportu: *status miernika*), a statusy mierników były dokonywane w sposób dowolny (np. opisowy) lub brak było wskazania jakiegokolwiek statusu¹²³. Ponadto, w przypadku miernika C2G dane w kolumnie *status miernika* oraz w kolumnie *uzasadnienie statusu* dotyczyły ww. miernika C2G jak i C1G.

Kontrola wykazała, że po zaraportowaniu do KE (do 15 października 2023 r.) nie skorygowano danych w CST2021 wg stanu wskazanego w tym raporcie. Zatem w cotygodniowych raportach, wg stanu na 28 grudnia 2023 r. oraz na 22 lutego 2024, dane odnośnie ww. mierników były nieaktualne. Dodatkowo ustalono, że cotygodniowy monitoring mierników prowadzony był również w programie Excel, tj. poza systemem CST2021.

Minister FiPR poinformowała, że przekazywane cotygodniowo raporty *Stopień realizacji mierników* są narzędziem pomocniczym, a nie jedynym, ponieważ pracownicy Wydziału Monitorowania KPO są zobowiązani do weryfikowania kompletności i aktualności danych. W tym celu jako użytkownicy systemu CST2021 samodzielnie pozyskują dane dotyczące postępu mierników do raportu półrocznego dla KE bezpośrednio z systemu CST2021.

Oględziny systemu CST2021 wykazały również, że wg stanu na 28 lutego 2024 r. nie były wprowadzone w systemie dane w zakresie rewizji KPO¹²⁴.

Dyrektor DKK wyjaśniła, że *wprowadzenie do CST2021 zmian wynikających z rewizji KPO wiąże się z przygotowaniem zmian w słownikach wskaźników; zmian w słownikach działań (reformy i inwestycje); zmian w Szczegółowym Opisie priorytetów dla KPO; zatwierdzeniem w CST2021 zmian w słownikach i Szczegółowym Opisie priorytetów dla KPO. W grudniu 2023 r. w CST2021 zostały wprowadzone zmiany w zakresie koniecznym do wysłania pierwszego wniosku o płatność. W styczniu 2024 r. przygotowane zostały pozostałe zmiany wynikające z rewizji w zakresie słowników ze zmienionymi lub nowymi wskaźnikami i działaniami. W lutym br. trwały prace w IK KPO (departamenty koordynujące) w zakresie zmian do Szczegółowego Opisu priorytetów dla KPO. Zadanie to było wykonywane we współpracy z resortami, ze względu na brak*

¹²¹ A13G, D34G, C9L, D10G, C10L, D3L

¹²² Na podstawie cotygodniowych raportów z systemu CST2021 pn. „Stopień realizacji mierników KPO” wg stanu na 28 grudnia 2023 r. oraz wg stanu na dzień 22 lutego 2024 r.

¹²³ Na przykład mierniki: A38G, A67G, A7L, F4G, F7G.

¹²⁴ Na przykład: w systemie CST2021 nadal widniała inwestycja nr A2.5.2 *Inwestycje na rzecz utworzenia modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych*, która po rewizji KPO została usunięta z realizacji.

wszystkich danych, niezbędnych do uzupełnienia tego dokumentu. Aktualnie poprawiony dokument jest wprowadzany do systemu CST2021.

NIK zauważa, że skoro, zgodnie z Wytycznymi, podstawą monitorowania i sprawozdawczości są dane wprowadzane do CST2021, a system udostępnia te dane zbiorczo w formie raportów, to powinny one być rzetelne i wprowadzane na bieżąco, a ich jakość powinna być weryfikowana. Natomiast w przypadku stwierdzenia błędów, zgodnie z wytycznymi, IK KPO powinno zwrócić się o ich skorygowanie. Mimo ww. wymogów, raporty przedstawiające zbiorcze dane ze stopnia realizacji mierników w okresie od października 2023 r. do lutego 2024 r. zawierają te same błędy wykazane przez NIK dotyczące 11 mierników¹²⁵.

Dyrektor DKF wyjaśnił, że raporty¹²⁶ (...) powstały na podstawie mapowania opracowanego w DKK (za zakres merytoryczny raportu odpowiada DKK).

Zdaniem NIK, wskazuje to na nierzetelne dane w raportach generowanych z CST2021, jak również brak lub nierzetelny nadzór IK KPO nad ich poprawnością i kompletnością.

(akta kontroli str. 1551-1747, CD_1 pliki: 4356-4359, CD_2 pliki: 028-037, 385-394, 397, 439-442, 450, 452, 468-475, CD_4 pliki: 058-060)

2. Nierzetelnie monitorowano realizację inwestycji w ramach KPO i pomimo dysponowania systemem do gromadzenia danych i sprawozdawczości KPO, nie posiadano wiedzy o:

- a) łącznej kwocie wydatków w ramach KPO w 2023 r.

Według IK KPO łączna kwota wydatkowanych środków¹²⁷ w ramach KPO w 2023 r. wyniosła 5 065 268 tys. zł¹²⁸. Minister wyjaśniła, że dane w zakresie wydatkowanych środków nie zostały pozyskane z systemu CST2021, a z ewidencji księgowej MFiPR. Jednak jak ustalono, w ewidencji księgowej kwota ta wynosiła 5 065 107 tys. zł i była niższa o 161,0 tys. zł od kwoty wykazanej przez IK KPO. Do zakończenia czynności kontrolnych różnica ta nie została wyjaśniona.

W systemie CST2021 wg stanu na 31 grudnia 2023 r. wydatki kwalifikowalne UE (wynosiły 4 634 208,7 tys. zł¹²⁹ (w tym poniesione w 2022 r. w wysokości 118 739,8 tys. zł¹³⁰).

Dodatkowo, w łącznej kwocie wydatkowanych środków z KPO (5 065 268 tys. zł) wykazano wydatki przekazane przez PFR na podatek VAT w wysokości 270 508,5 tys. zł, który nie był wydatkiem kwalifikowalnym w ramach KPO.

Dyrektor DKK wyjaśniła, że CST2021 nie jest podstawowym systemem służącym do monitorowania przepływów finansowych w ramach KPO. Źródłem monitorowania danych dla DKK jest ewidencja księgowa MFiPR i sprawozdania PFR. W bieżącej pracy wykorzystywane są dane finansowe dotyczące zaksięgowanych wypłat przekazywane cotygodniowo przez DBR, a nie dane z CST2021. Na podstawie tych danych DKK monitoruje wykorzystanie alokacji w poszczególnych inwestycjach;

- b) faktycznie wydatkowanej kwocie środków w ramach KPO w 2023 r. w podziale na poszczególne inwestycje.

¹²⁵ Mierniki: A13G, D34G, C9L, D10G, C10L, D3L, A38G, F7G, A67G, A7L, F4G.

¹²⁶ Stopień realizacji mierników wg stanu na 12 października, 28 grudnia 2023 r. i 22 lutego 2024 r.

¹²⁷ Środki przekazane przez PFR na inwestycje.

¹²⁸ Tabela 1 z 21 marca 2024 r.

¹²⁹ Zgodnie z raportem Wydatkowanie w ramach KPO – wnioski o płatność z 2 kwietnia 2024 r.

¹³⁰ Kwota wynikająca z ewidencji księgowej MFiPR prowadzonej dla KPO.

Zgodnie z *Wytycznymi ds. sprawozdawczości* (Rozdział 3 pkt 6), IOR/IOI/JW oraz w stosownych przypadkach OOW posiadający odpowiednie uprawnienia w CST2021 mają obowiązek bieżącego wprowadzania do CST2021 danych dotyczących postępu finansowego i rzeczowego – do 3 dni roboczych po wystąpieniu zdarzenia warunkującego konieczność wprowadzenia lub modyfikacji danych.

Kontrola wykazała, że dane te nie były wprowadzane w ww. terminie. I tak, np.:

- w systemie CST2021 wydatki poniesione przez MC w ramach inwestycji C2.1.2¹³¹ oraz C3.1.1-1/2¹³² nie zostały w ogóle wykazane¹³³. Natomiast ze sprawozdania MC o dochodach¹³⁴ wynika, że MC do końca 2023 r. poniosło na inwestycję C2.1.2 wydatki w kwocie 1 148 859,1 tys. zł (w tym na podatek VAT 214 827,3 tys. zł), a na inwestycję C3.1.1-1/2 wydatki w kwocie 1870,1 tys. zł. Dodatkowo, IK KPO przekazała dane dotyczące poniesionych wydatków w ramach ww. obu inwestycji, w wysokości łącznie 1 347 942,8 tys. zł¹³⁵, (które nie pochodziły z ewidencji księgowej MFiPR ani z systemu CST2021) tj. zawyżone o kwotę 197 213,6 tys. zł. Zgodnie ze sprawozdaniem MC o dochodach wskazana kwota 197 213,6 tys. zł stanowiła niewydatkowane środki zgromadzone na wydzielonym rachunku dochodów MC;
- w ramach inwestycji A1.2.1, MFiPR jako IOI, nie ujęło w systemie CST2021 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) prawidłowych danych w zakresie faktycznie wydatkowanych środków. W systemie wykazano wydatki kwalifikowalne UE w kwocie 2294,7 tys. zł, podczas gdy rzeczywiste wydatki według stanu na 31 grudnia 2023 r. wyniosły 3729,8 tys. zł¹³⁶;
 - c) kwocie zaangażowanych środków na poszczególne inwestycje w ramach KPO wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

W przypadku inwestycji A1.2.1 wykazano środki w wysokości 40 178 tys. zł jako kwota zaangażowanych środków w związku ze zrealizowanymi konkursami, podczas gdy środki te decyzją Ministra¹³⁷ zostały przeznaczone na wydatki administracyjne w ramach tej inwestycji. W inwestycji C2.1.2 wykazano środki zaangażowane w wysokości 1 149 000 tys. zł, pomimo że jak wykazało MC na inwestycję tę podpisało umowy na kwotę 1 149 119 tys. zł, a dodatkowo w kwocie zaangażowanych środków nie uwzględniono środków na laptopy dla nauczycieli w wysokości 823 475,0 tys. zł i wydatków administracyjnych dla Centrum Obsługi Administracyjnej Rządu w wysokości 5050,1 tys. zł. W przypadku inwestycji E1.1.2-1/2 i E1.1.2-2/2¹³⁸ w ogóle nie wykazano środków zaangażowanych, pomimo że łączna kwota tych środków wyniosła 1 689,3 tys. zł¹³⁹.

¹³¹ Inwestycja nr C2.1.2 *Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne – inwestycje związane ze spełnieniem minimalnych standardów sprzętowych*, dalej inwestycja C2.1.2.

¹³² Inwestycja nr C3.1.1-1/2 *Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo*, dalej inwestycja C3.1.1-1/2.

¹³³ Raporty z DKF *Wydatkowanie w ramach KPO – wnioski o płatność* wg stanu na 28 grudnia 2023 r. i 22 lutego 2023 r. oraz z 2 kwietnia wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

¹³⁴ Sprawozdanie dysponenta części z wykonania planu finansowego wydzielonego rachunku dochodów państwowych jednostek budżetowych, o którym mowa w art. 14lp ust. 8 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju za okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r., z dnia 28 lutego 2024 r. .

¹³⁵ Wg Tabeli 1 z 21 marca 2024 r. – na inwestycję C2.1.2 – 1 346 047 tys. zł i na inwestycję C3.1.1-1/2 – 1895,8 tys. zł.

¹³⁶ W tym Ministerstwa (IOI) w wysokości 2913,2 tys. zł (wg ewidencji księgowej) oraz PARP jako JW – 816,6 tys. zł (wg sprawozdawczego wniosku o płatność PARP za okres od 26 października do 31 grudnia 2023 r.).

¹³⁷ Decyzja z dnia 24 maja 2023 r. zmieniająca decyzję z dnia 24 listopada 2022 roku o realizacji inwestycji A1.2.1 Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności w ramach planu rozwojowego, podjęta przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej pełniącego funkcję Instytucji Koordynującej na podstawie art. 14le ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225, ze zm.).

¹³⁸ Inwestycja realizowana przez dwa resorty Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwo Infrastruktury.

¹³⁹ Pismo DKK z 21 marca 2024 r. – uzupełnienie odpowiedzi na pismo NIK z 8 marca 2024 r.

Minister wyjaśniła, że (...) w bieżącej pracy DKK wykorzystywane są dane finansowe dotyczące zaksięgowanych wydatków przekazywane cotygodniowo przez DBR. Na podstawie tych danych DKK monitoruje wykorzystanie alokacji w poszczególnych inwestycjach, prowadząc własne zestawienia.

Minister FiPR wyjaśniła ponadto, że system CST2021, posiada odpowiednie funkcjonalności umożliwiające gromadzenie danych wskazanych w art. 22 ust. 2 lit d) tiret iv) rozporządzenia 2021/241. Funkcjonalności systemu pozwalają na odnotowywanie danych finansowych wraz ze wskazaniem ich źródeł w podziale na KPO i inne fundusze unijne. System CST2021 daje również możliwość oznaczenia źródeł wydatków niekwalifikowalnych (np. VAT).

(akta kontroli str. 1444-1747, CD_1 pliki: 4356-4359, CD_2 pliki: 398, 401-402, 408-412, 445-449, 468-475, CD_4 pliki: 051-053, 078-080)

NIK zauważa, że system CST2021, pomimo posiadania odpowiednich funkcjonalności, które umożliwiały gromadzenie danych zgodnie z art. 22 ust. 2 lit. d) tiret iv) rozporządzenia 2021/241, nie był wykorzystywany do monitorowania realizacji KPO.

Ponadto, pomimo możliwości gromadzenia w CST2021 danych finansowych dla poszczególnych inwestycji KPO, system ten nie służył również do monitorowania wydatkowania środków KPO, a ewidencja księgowa nie posiadała wyodrębnienia (analitki) wydatków na poszczególne inwestycje.

Dodatkowo NIK wskazuje, że to CST2021 został akredytowany jako system zapewniający skuteczny audyt i kontrolę w ramach realizacji przepisów rozporządzenia 2021/241 chroniącego interesy finansowe UE i to ten system powinien być wykorzystywany do gromadzenia koniecznych danych.

Pomimo, podjęcia przez Ministerstwo – w trakcie czynności kontrolnych NIK¹⁴⁰ – próby uzgodnienia danych w odniesieniu do poszczególnych inwestycji (w tym bezpośrednio z IOI), do zakończenia czynności kontrolnych nie wyjaśniono wszystkich różnic i nieścisłości dotyczących kwot zaangażowanych i wydatkowanych środków w ramach KPO.

3. W MFiPR za 2023 r. nie sporządzono sprawozdań Rb-28 UE KPO¹⁴¹, co było niezgodne z §4 pkt 2 lit. c) rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 stycznia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹⁴².

Dyrektor Generalny MFiPR wyjaśnił, że zgodnie z art. 141 ust. 1 oraz art. 14 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, inwestycje w ramach KPO mogą być finansowane ze środków pochodzących z budżetu środków europejskich lub ze środków Polskiego Funduszu Rozwoju, natomiast źródłem finansowania inwestycji w 2023 r. były środki PFR. Środki z rezerwy celowej budżetu środków europejskich zostały po raz pierwszy uruchomione w styczniu 2024 r. i zostały zaewidencjonowane na koncie pozabilansowym 982 – Plan wydatków środków europejskich. Sprawozdanie Rb-28 UE KPO dotyczy wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przeznaczonych na wsparcie o charakterze

¹⁴⁰ Tabela 1 z 30 stycznia 2024 r. skorygowana 13 lutego 2024 r. oraz 21 marca 2024 r.

¹⁴¹ Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przeznaczonych na wsparcie o charakterze bezzwrotnym.

¹⁴² Dz. U. poz. 193. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 lit a) niniejszego rozporządzenia, przepisy zmienionego rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej stosuje się po raz pierwszy do miesięcznych sprawozdań Rb-28UE KPO za styczeń 2023 r.

bezwrotnym, a w 2022 r. i 2023 r. nie były ujęte wydatki na ww. cel, w związku z tym MFiPR nie sporządziło Rb-28 UE KPO za 2022 i 2023 rok.

(akta kontroli str. 1444-1452, CD_2 pliki: 401, 404-406)

Minister FiPR wyjaśniła, że Ministerstwo nie zaniechało obowiązku sporządzenia sprawozdania Rb-28 UE KPO. Sprawozdanie to zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej dotyczy wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przeznaczonych na wsparcie o charakterze bezwrotnym. W planie części 34 na 2023 r. nie były ujęte wydatki na ww. cel.

Zdaniem NIK, MFiPR było zobowiązane, zgodnie z §4 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z 26 stycznia 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej do sporządzania sprawozdań Rb-28UE KPO za poszczególne miesiące 2023 r., niezależnie od stopnia wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich ze środków pochodzących z KPO o charakterze bezwrotnym. Rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej nie przewiduje bowiem, że sprawozdania budżetowe sporządza się wyłącznie w przypadku wystąpienia wydatków ani w żaden inny sposób nie zwalnia dysponenta części 34 z obowiązku sporządzania sprawozdania Rb-28UE KPO za kolejne miesiące roku obrotowego.

(akta kontroli str. CD_2 plik: 028)

W związku ze sporządzeniem przez MFiPR sprawozdania Rb-28UE KPO za styczeń 2024 r. NIK odstępuje od formułowania wniosku w powyższym zakresie.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Minister prowadził działania mające na celu przygotowanie do absorpcji środków w ramach KPO. W związku ze zmianą rozporządzenia 2021/241 przygotował rewizję KPO zawierającą rozdział REPowerEU oraz zmiany związane z innymi obiektywnymi okolicznościami. NIK zauważa, że kluczową rolą IK KPO jest monitorowanie realizacji KPO, głównie pod kątem osiągania mierników. Zawarte w porozumieniach z resortami postanowienia zobowiązujące IOR i IOI do terminowej realizacji KPO nie wyeliminowały ryzyka braku realizacji mierników, gdyż do końca 2023 r. nadal pozostawały niezrealizowane mierniki w ramach 2WoP i 3WoP, a kilka z nich miało status zagrożonych.

Mimo, że Minister zapewnił system CST2021 do gromadzenia wymaganych danych, to nie był on w pełni wykorzystywany do monitorowania realizacji KPO. Ponadto, wprowadzone tam dane były niekompletne i nieaktualne, co spowodowało konieczność monitorowania przez IK KPO realizacji KPO za pomocą innych, nieautoryzowanych przez organ audytowy narzędzi. Na koniec 2023 r. brak było możliwości ustalenia m.in. łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych poniesionych w KPO, jak również wydatków kwalifikowalnych poniesionych na poszczególne inwestycje oraz środków zaangażowanych w ramach KPO.

Ministerstwo, pomimo obowiązku wynikającego z rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości, nie sporządziło sprawozdań Rb-28UE KPO za 2023 r. Zdaniem NIK nie ma znaczenia fakt, że do 31 grudnia 2023 r. realizacja KPO przebiegała z wykorzystaniem środków PFR¹⁴³ (a nie ze środków pochodzących z BŚE), gdyż środki z PFR zostaną zwrócone z BŚE. Kwota środków wypłaconych przez PFR w ramach prefinansowania stanowi zobowiązanie Skarbu Państwa wobec tej spółki, chociaż zobowiązanie to było niewymagalne na dzień 31 grudnia 2023 r.

NIK zauważa znaczne opóźnienia w przygotowaniu i w konsekwencji w realizacji KPO. Niski poziom zaangażowania środków z przyznanej alokacji KPO, jak również

¹⁴³ Art. 14II ust. 1 uozppr.

nadal trwające prace planistyczne/koncepcyjne, w tym planowana kolejna rewizja KPO¹⁴⁴, sygnalizują ryzyko niewykorzystania środków w terminie do 31 sierpnia 2026 r.¹⁴⁵

V. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu rzetelne sprawozdawanie stanu realizacji KPO z wykorzystaniem systemu CST2021.
2. Podjęcie działań mających na celu rzetelne monitorowanie KPO, w tym w zakresie wdrażania poszczególnych reform i inwestycji, z wykorzystaniem systemu CST2021.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁴⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 22 kwiecień 2024 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/

¹⁴⁴ W styczniu 2024 r. IK KPO wystąpiło do resortów realizujących KPO z prośbą o ustosunkowanie się do zdiagnozowanych problemów w realizacji reform i inwestycji. Przedstawione przez resorty problemy w realizacji stały się podstawą do przygotowania zakresu drugiej rewizji KPO. Projekt rewizji KPO został skierowany 15 marca 2024 r. do konsultacji społecznych.

¹⁴⁵ Zgodnie z art. 18 ust. 4 lit. i) rozporządzenia 2021/241.

¹⁴⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy.